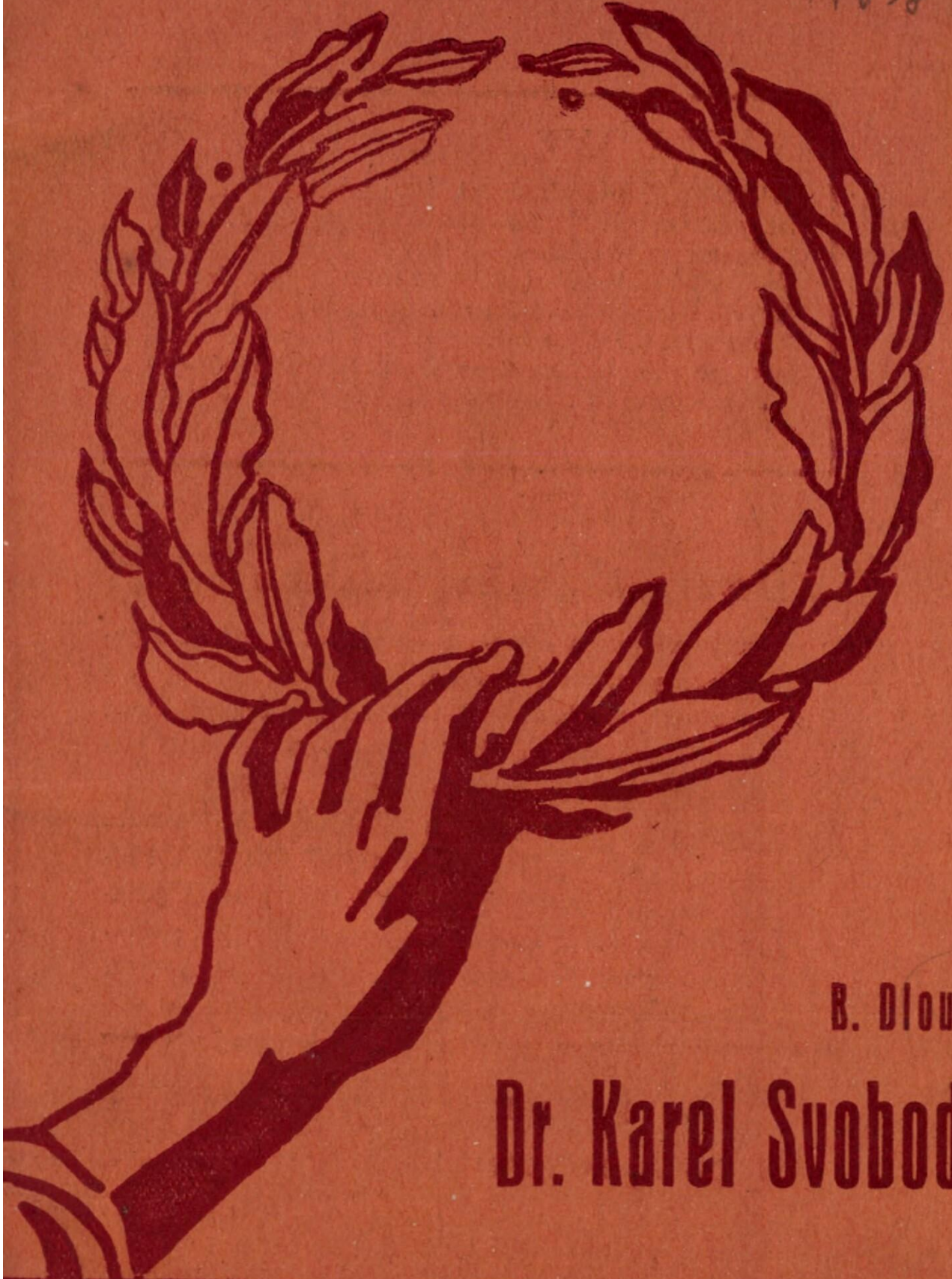

47638

B. Dlouhá

Dr. Karel Svoboda

VÍTĚZOVÉ

VÍTĚZOVÉ

měsíčník životopisů světců a služebníků Božích.
Šéfredaktor: P. dr. Silvestr M. Braito O. P.
Redaktor: P. dr. Innocenc Müller O. P.
Vychází 15. každého měsíce, kromě prázdnin.
Redakce a administrace Olomouc, Slovenská 14.
Předplatné 28 K ročně.
Účet pošt. spořitelny Brno č. 106.633 pod názvem
Dominikánská Edice Krystal, Olomouc. Telefon:
Olomouc 626.

Všem dlužníkům

připomínáme jejich povinnost. Jestliže jsou zlé poměry, platí to i pro nás. Tak jako my od vás chceme předplatné, tak zase od nás čeká tiskárna své. Zásoby nemusí býti na úkor jiných věcí. Neboť ne samým chlebem živ je člověk. Prosíme proto všechny ty, kteří nám nějak dluží, dokonce ještě za minulý rok, aby vyrovnali svůj dluh. Největším škůdcem časopisu je špatné placení předplatného, které udržuje časopis. Nechtějte poškozovati svou liknavostí dílo, které je duchovním pokrmem tolika bližních.

LITERATURA.

CHUDOBA BOHDAN: *O dějinách a pokroku.* Akord, Brno, Klácelova 2. Cena 14 K, váz. 25 K. Knížka mladého autora, jenž působí jako středoškolský učitel v Brně a je znám našim čtenářům články a studiemi, jež psal už kdysi do Rozmachu a pak do Akordu, chce přispěti k ujasnění základních pojmů, s nimiž dnešní vzdělanec přichází často do styku. Problém poznání a příčinnosti jevů a událostí staví se tu do nového světla, aby se kritickým jeho rozbořením dospělo k novému chápání toho, co nazýváme dějinami, pokrokem, kulturou a civilizací. Každý přemýšlející vzdělanec měl by ji čísti.

B. DLOUHÁ

DR. KAREL SVOBODA

1939 - VÍTĚZOVÉ, OLMOUC

Nihil obstat:

P. Aemilianus Soukup O. P., censor ex officio.

Imprimatur:

Dr. Joannes Martinû, vicarius generalis.
Olomucii, die 3. X. 1939. Nr. 14.965.

I.

U MAMINKY.

Když dne 3. října 1934 zemřel dr. Karel Svoboda, profesor techniky, náměstek pražského primátora atd. atd., byl to úžas: padl na liše muž v plném ruchu práce, padl jako příliš těžký klas náhle podřatý kosou. Smutek a prázdnota zbyly po něm. Smutek tesklivý a přece plný útěchy, a prázdnota, která volala po vyplnění a zavazovala k němu. Tento druh smutku je znám pouze křesťanům. Zanechávají jej po sobě lidé spravedliví a světci. Je steskem po velikosti a kráse, která právě opustila svět a je zároveň radostným tušením, že se zrodila pro nebe.

Stála tu v úžasu rodina, že tato nenadálá chvíle oddechu otcova — jak bývaly radostně a žárlivě očekávány! — nebude už patřiti jí. Stála tu v rozpacích veřejnost: Kdo vlastně byl ten muž, který byl všude na svém místě a který teď chybí na všech stranách?

Byl rodem Chod z Domažlic a miloval svoje Chodsko. Pocházel po matce z rodiny Randů, která nám dala výborného národohospodáře, universitního profesora, rytíře dra Ant. Randu. Matka Svobodova, Mathylda, byla také velmi vzdělaná i sličná, ale nezámožná. Na její sňatek s mladým vdovcem, řádným a čestným dragonským strážmistrem při státním hřebčinci, Karlem Svobodou, pohlíženo zvláště v rozvětveném a rodové reputace dbalém příbuzenstvu skoro jako na messalianci. (Viz bibliofilii Jos. Regálové „Rodinná kronika“ z r. 1929, soukr. vydání O. Kru-liše-Randy.)

Prvorozený synek manželů Svobodových, nar.

3. května 1880, dostal na křtu sv. jméno Karel po otci.

Na pozdější křesťanský charakter Dra Karla Svobody působily zajisté tajemně ctnosti a modlitby obou rodů, ale zvláště rodu Randova, v němž se vyskytovali i kněží. Paní Mathylda Svobodová i její sestry, slečny Julie a Emilie Randovy, byly upřímně a hluboce zbožné. Denní přítomnost při mši sv., časté přijímání sv. svátostí, záliba v modlitbě, zvláště ve sv. růženci — tak žily matka i tety v paměti Karla Svobody, tak je znalo a ctilo jejich okolí.

V tomto prostředí zapouštěla bytost dítěte duchovně své kořeny: v rodině, která žila z hluboké víry a v okolí, které tvořil svérázný kraj i lid.

Matka hošíkova byla tu přirozeným, jak je v křesťanských rodinách pravidlem, nejsilnějším činitelem. Ona to je, jež duši dítěte „zaldňuje“ Bohem a světci. Ona rozumu ještě jinak nezaměstnanému a srdci ještě vášněmi nezajatému mluví o Bohu Stvořiteli vševědoucím a všemohoucím, o Kristu nejlaskavějším, o Duchu sv. Rádcí a pomocníku, o Matce Boží plné milosrdenství, o Andělu strážném po našem boku, o sv. patronu dítěte, o světcích a světicích, kteří chrání naši zem. Dříve, než dítě pozná hřích, než mu svět poskytne příležitost, aby vidělo jeho zlobu, žije ve světě, kde jeho duše vzala vznik a počátek: žije dechem Božím. Nic na světě nenahradí tuto výchovu, tak přirozenou i v životě duchovním; výchovu, která zanechává v duši nepřekonatelnou životní nostalgii po Pravdě, Dobru a Kráse a řídí náš směr po všech nevěrnostech a odbočeních přec jen konečně k Domu otcovskému, z něhož jsme vyšli.

Karel Svoboda často vzpomínal na matčino vedení. Jednou ho maminka co malého hošíka poslala pro cosi do sklepa. Pozorujíc, že váhá, domyslela se, že se asi bojí a řekla mu: „Proč

by ses bál? Což nevíš, že máš Anděla strážce všude s sebou a že Pán Bůh vždycky nad Tebou bdí?" Chlapec si uvědomil tak živě mocnou ochranu Boží a zvláštní přátelství svého Anděla strážného, že odložil bázeň provždy.

Naši předkové dovedli vychovatelsky těžít z útěšné nauky Písma svatého o andělech, kteří jsou našimi přáteli. Denně slýchaly to děti a po ránu zpívaly to s rodiči jako modlitbu:

Zažeň od nás hada zlého,
vzdal od nás i člověka
lstivého a nepravého;
sešli k ostříhání nám
anděla svého svatého.

Přátelství s Andělem strážným zavazovalo k tomu, aby dítě pamatovalo na všudypřítomnost a vševědoucnost Boží, aby bylo pozorně ke vnuknutí andělskému, k jeho inspiraci i k jeho varování; aby se hrozilo toho, myšlenkou nedobrou, nebo dokonce skutkem zarmoutit svého Anděla strážného, i kdyby nebylo žádného jiného svědka jeho činů. Přátelství s andělem rozněcovalo lásku k Bohu a odpor ke hříchu, zvláště těžkému.

Ještě v závěti Karla Svobody setkáváme se s hrůzou z těžkého hříchu, když své děti zapřísahá, aby hříchu na sobě nestrpěly. To až sem provázal ho jeho veliký Přítel a Napověda, a ukázav mu sklepní hrůzy hříchu, kterých se obával pro svoje děti, propůjčil mu svoji podobu, aby je varoval a ukázal jim světlý východ z temnot svatou zpovědí.

Matka Svobodova vodila své děti od jejich útlých let do chrámu Páně. Malý Karlík chodil tam rád; zbožně založený a umělecky, zvlášť hudebně nadaný hošík nacházel tu mnoho nábožensko—uměleckého uspokojení. Snad že andělé nahlédali do snů, které obklopovaly jeho ku-

čeravou hlavu; někdy také, přemožen nadmírou dojmů a délkou obřadů, usnul. Ale vždycky znovu ho kostel vábil.

Zvláštní rys tichosti a klidu zdobil tohoto chlapce, rys, který ani po létech účast na politickém životě v údobí, které lze označiti jako vřavu, s něho nesmazala. Naopak, odlišila jej velmi šťastně od těch, kdo nedovedli politiku rozlišit od demagogie. Bylo v tom kus randovské vnitřní noblesy, která vedla jeho tety k životu tichému a uzavřenému, ačkoliv jim jejich vzdělání, ušlechtilost a rodové renomé otvíralo všechny dveře. Tak i pozdější vzpomínky dospělého Svobody nevracely se tolik k bujarým chlapeckým kouskům a žertům, ačkoliv mu nechybělo družnosti a veselosti; ale rád vzpomínal na zbožnou svoji matku a na to, jak s tetičkami se denně modlíval růženec, chodě kolem stolu. Ta láska k modlitbě posvátného růžence zůstala mu také pro život.

Nic tak nečiní domov domovem, jako společná modlitba. Spojuje živé členy rodiny mezi sebou, přítomné se vzdálenými, živé s mrtvými do nejzazších pokolení. Naši se vždy modlívali „za ten celý rod“. Z takové modlitby těží zvláště duše v očistci — a ty dovedou být vděčny. Svolávají požehnání na rodinu, jež z nich vyšla a k nim se hlásí jediným účinným a proto milým způsobem, prosí Boha, aby členy této rodiny uchránil chyb, za něž ony trpí, nebo trpěly v očistci. Kéž bychom mohli zahlédnout duchovním zrakem, jaký podíl má společná modlitba rodiny za mrtvé členy rodu na mravním vzestupu rodu, mnohdy až ke květům svatosti! Zločinnost stoupá v národě, který se přestal modlit za své mrtvé, což je největší neúcta k rodové tradici. Úbytek lásky k vlasti, proradnost a prodejnost nastupují tam, kde zanikla společná rodinná modlitba. Neboť: „Kde se modlí dva nebo tři ve jménu mém, tamť jsem Já uprostřed nich.“

A kde je Bůh, tam je pravý domov, šťastný, milovaný, jediný, neprodejný.

Karel Svoboda uváděje po létech svoji snoubenku do Domažlic, šeptal jí s pohnutím: „Víš, tady — tady je to doma...“

Dojmy z dětství jsou trvalé. Svoboda míval rád koně pro vzpomínku na tatínka, se kterým se na ně díval. Rád vzpomínal na lidi kolem hřebčince, kteří k němu bývali vlídní. Až do smrti pak bylo jeho snahou, všem, s kým jej život kdy nějak sblížil, učinit nějakou radost, „odměnit se!“ Nezapomněl ani jako muž na vozku, který mu jako chlapci půjčoval bič. Lidé ho mívali rádi, byl milý hošík zjevem i způsoby. Ochotně a rád chodíval mamince nakupovat. Protože si v tom věku trochu „šlapal na jazyk“, což někdy vyznělo roztomile, dával si uzenář na rohu jejich ulice vždy opakovat jeho uctivé: „Prosím tvi buřty.“

Když se Svobodovi přestěhovali do Prahy, kde bydlili v blízkosti Emauz, byl Karel Svoboda malým školákem. Krása liturgických zpěvů i obřadů benediktinských ho okouzlovala. Zamiloval si Emauzy a jak už jeho charakter nesl s sebou, zůstával svým krásným láskám, i té benediktinské, věren až do smrti.

Časně také počal knězi ministrovat při mši svaté. Jeho nejmilejší hrou doma bylo „na velebného pána“. Měl svůj miniaturní oltářík se všemi náležitostmi, u kterého rád „sloužil“. Milou tu hračku zachoval ještě svým dětem.

Když pak jako student gymnasia v Žitné ulici ministroval Na skalce svému milému katechetovi Msgru Celestinu Pastorovi a vzácnému, originálnímu Msgru Janu Jaenigovi, administrátoru tamtéž, sledovali vzácní kněží s radostí pěkného studenta, jak vážně, pozorně a soustředěně ministruje. Je to zajisté pohled pro anděly, když před obětováním kněz, přísluhován ministranty, držícími koněvky a lavabo, modlí se

vroucně: „Umyji mezi nevinnými ruce své a o-
bejdu oltář Tvůj, Hospodine.”

Msgr. Jaenig byl přísný liturgista a vyžado-
val ministranci do všech podrobností přesnou,
produševnělou, neřemeslnou. Ministrant Svobo-
da jej plně uspokojoval. Proto ho s sebou brá-
val i do kostelíka v Liboci, který miloval, svým
nákladem opravil a rád v něm sloužil mši sva-
tou. Svoboda získal pod vedením Jaenigovým
porozumění a hlubší zájem pro liturgii, byl jí
pro celý život okouzlen. — Míšek se třiceti
stříbrnými, zvláštní odměnou ministrantů, kte-
rou dostávali od Msgra Jaeniga na Zelený čtvr-
tek, uschoval si na památku.

Ještě ve svých padesáti letech jako náměstek
primátora ochotně ministroval knězi v kapli ve
Smokovci, když kněz marně čekal na ministran-
ta. S jakými city to asi činil ten, který mohl říci
při modlitbě stupňové v duchu a vpravdě: „Ve-
jdu k oltáři Božímu, k Bohu, jenž mne obvese-
luje od mladosti mé.”

Chlapec Svoboda snil o kněžství. Nestal se
později knězem. Mladému muži bránila přílišná
svědomitost a úzkostlivost, ale to byl důvod
pro něho sama. Hlubším důvodem zajisté byl
plán Prozřetelnosti, která, ponechavši Svobodovi
kněžskou duši, jejíž podstatným znakem je vůle
k oběti a touha apoštolátu, volala jej tam, kde
ho bylo třeba a kde splnil svou oběť i vykonal
svůj apoštolát. Obětní modlitba mešní platila
plně o něm, jako platí o knězi:

Hospodine, miloval jsem krásu domu Tvého
a místo přebývání slávy Tvé.

Neztrať duše mé, ó Bože, s bezbožnými,
ani života mého s muži krve,

v jejichž rukou jsou nepravosti
a jejichž pravice je naplněna dary.

Já kráčel jsem ve své nevinosti,
spas mne a smiluj se nade mnou.

Moje noha stála na cestě přímé,
blahořečiti budu Tobě ve shromáždění.
Sláva Bohu . . .

II.

NA STUDIÍCH.

Na gymnasiu v Žitné ulici navázal Karel Svoboda dobré styky se spolužáky. Neušlo jim, že je to kamarád spolehlivý, který dle výroku jednoho z nich „vynikal nad jiné upřímností, dobrotou srdce a čistotou charakteru“. Jako nadaný a velice pilný žák býval od profesorů pověřován funkcemi. Z osobní zdvořilosti byl také „vrátným“, což mu vyneslo přezdívku Cerberus. Přijímal to dobromyslně, sám si do studentského zápisníčku nakreslil, jak si ho jeho spolužáci dobírají pro jeho klid.

Dlouho po maturitě a v dalších letech se k němu hlásili, dlouho si vzájemně dopisovali; nezapomněli na sebe nikdy. Karlu Svobodovi byla každá věrolomnost cizí. Pohlížel na své styky správně jako na obcování duší v Církvi. S některým pojila jej společná snaha, u těch ostatních vykonával křesťanský apoštolát. Svoje náboženské přesvědčení nikomu nevnucoval, ale také ho nikdy nezapřel mezi kolegy, a když bylo třeba, veřejně a nesmlouvavě je projevil.

Jako student práv těžce nesl nájezdy tisku na dobrou pověst spolku Arnošta z Pardubic. Důrazně žádal, aby lživé zprávy byly dementovány. Když se tak nestalo, nezúčastnil se dále akademického spolkového života. Mladý, tichý muž nestrpěl v kolektivu nesprávností, za něž by se cítil spoluzodpověden. Jeho smysl pro čestnost, poctivost a spravedlnost velel mu nejednou, aby se ozval tam, kde by ho přirozená skromnost zakřikovala. Tak jednou také upozornil na jakousi nepřístojnost ve Spolku českých právníků a přijal energicky předsednictví,

kteřé mu bylo ironicky nabídnuto, „aby si tedy pořádek zjednal sám“. Nejen, že se mu to povedlo, ale zjednal spolku vnitřně dobrou kázeň a zevně dobrou pověst. Tento předseda Spolku českých právníků dokázal, že plesy a zábavy spolkové nikdy se nekonaly v době Církví zapovězené.

Doba vysokoškolských studií Svobodových byla dobou úporných zápasů o duši studentovu. Bezvěrecké filosofie, přednášené vysokoškolskými profesory, zviklávaly základy křesťanského světového názoru, získaného rodinnou a školní výchovou v myslích mladíků. Svoboda projevil neobyčejnou samostatnost a kritičnost, nedal se strhnout pochybnými směry, ani když byly propagovány hlučně slavenými jmény. Soudil z účinků na pravost doktriny a s bolestí viděl uvolňování mravů mezi vysokoškoláky jako následek toho, že byl opuštěn tradiční, osvědčený názor křesťanský. A tady už mu jeho smysl pro apoštolát velel, aby jak neohroženou debatou, tak ještě více osobním příkladem zasahoval a zachraňoval, co se dalo. Svoboda, kterému byla souzena značně významná kariéra, nebyl karierníkem. Proto jeho charakter netrpěl lidskými ohledy a výpočty, proto mohl jít nesmlouvavě za svým přesvědčením, ba uměl plouti hrdinně i proti proudu. Měl v řádu přirozeném dvě nemalé záruky úspěchu, kterými si vlastní silou dobyl půdu pod nohama: neobyčejnou pracovitost a houževnatou vytrvalost. Měl však také nadpřirozenou záruku ve slibu Páně: „Blahoslavení tiší, neboť oni zemi vládnouti budou.“

V době hlučných, ba ryčných frází pokrokových, které ohlušily tak mnohého křesťansky vychovaného synka k zármutku jeho rodičů a ke škodě národa, tichý a ve svém úsilí v pražském prostředí dosti osamělý Svoboda počal ovládati duši nejednoho studenta, kteří pozdější

založení „Ligy akademické“ pro katolické studenty uvítali s radostí. S věřícími studenty, s jejich organizací i s jednotlivci zůstal Svoboda ve styku velmi vřoucím až do smrti.

III.

VOLBA POVOLÁNÍ.

U Svobody tak svérázného, vnitřně neodvislého, nepřekvapuje, že volil u nás tehdy nevyšlapanou cestičku povolání, totiž národohospodářství. Idea snad byla rodová, randovská, ale prakticky znamenala předbojnictví.

Spíše by povrchního pozorovatele mohla mýlit ta odlehlost zájmu existenčního od celého Svobodova založení. Mladík - idealista, ryzího zrna, s hlubokým sociálním smyslem, s duší tak něžnou, že nikdy nemohla jít netečně kolem utrpení a bídy bližních, vrhá se na problém peněžní. Není to ani z hrabivosti a lakotnosti, ani z požitkářství. Svoboda tu bude usilovat o částečné křesťanské řešení problému, kterým je kapitál. A činil to poctivě. Vzhledem k sobě učinil si zásadou: Získám-li kapitál, smím se z toho těšit jen proto, že jím mohu prokázat mnoho dobrého těm, jimž se ho nedostává.

Vzhledem k ostatním usiloval na poli pojišťovnictví prohloubiti v občanstvu smysl pro povinnost, aby čelilo pauperismu šetrností, k níž nutí předvídavá starost o všechny možné případy, kterými jednotlivec a zvláště rodina mohou býti vyšinuti z finanční rovnováhy, což mívá za následek i rozvrat morální. Celé jeho obsáhlé odborné dílo, množství článků v odborných, vědeckých časopisech a několik samostatných knih, je věnováno tomu úsilí, jak zesílit smysl zodpovědnosti za svěřený nám majetek, ať už získaný prací předků, nebo vlastním přičiněním. Pojišťovnictví chápal jako občasnou dobrovolnou chudobu, kterou si křesťan ukládá občas

za tím účelem, aby neupadl do takové bídy, ve které by zapomněl na Boha, až by si zoufal, nebo která by mu bránila sloužití Bohu bez přílišného neklidu a vyčerpávajících starostí. Svoboda věděl dobře, že národ přílišnou nouzí zbitočelý nemůže ani mravně být tak odolný jako lid, který si je vědom, že jeho chléb v stáří jest zabezpečen a že ani úraz a tím neschopnost práce, ani nepřízeň živlů, ohně, vody, blesku a j. nemůže mu nenadále vtisknout žebráckou hůl do ruky.

Doktor Svoboda dočkal se jako vědecký pracovník na poli pojišťovnictví toho velikého mravního zadostiučinění, že se mnohá odvětví pojišťovnictví stala odvětvím státní sociální péče u nás po převratu. Na všech těch pracích měl Dr. Svoboda vždy velikou účast.

I jemu samému osobně dala jeho věda, v níž prakticky šel opět příkladem vstříc, za pravdu, neboť bez jeho mužné péče nebyvala by po jeho předčasné smrti jeho rodina, kde bylo pět nezaopatřených dětí, tak zabezpečena, kdyby byla závisela na blahovůli bývalých „přátel“, jako když přijímala i po jeho smrti plody jeho prozíravé, otcovské starostlivosti.

Když tedy Svoboda v nejkratší možné lhůtě nabyt právníckého diplomu, po některých pokusných náběžích — jako suplující učitel obchodního práva a živnostenského řádu na Československé obchodní akademii v r. 1903-5 a jako koncipient známé advokátní kanceláře dra F. Tondra r. 1905 — vstoupil do služeb Assicurazioni Generali. Odtud v srpnu r. 1906 přechází do Pražské městské pojišťovny, kde se postupně stává místotajemníkem, tajemníkem, místoředitelem a r. 1916 konečně ředitelem Pražské městské pojišťovny životní a důchodové. Obě tyto pojišťovny brzy splynuly a dr. Svoboda nastupuje v popřevratovém Ústředním sociálním úřadě hlavního města Prahy.

Konečně r. 1928 stává se řádným profesorem pojišťovacího práva a pojistné techniky na České technice.

IV.

DO STAVU MANŽELSKÉHO.

Svoboda už jako osmnáctiletý student ztratil svou milovanou matku, jež zemřela náhle srdeční mrtvicí. Zůstali tu ještě nezaopatřený mladší bratr Karlův — jeden mu dávno zemřel dvouletý — a čtyřletá sestřička. Na mladém studentu spočívala z veliké části starost o sourozence. Zvláště malou sestru něžně miloval a hleděl jí, pokud mohl, nahraditi lásku mateřskou.

Když byli jednou o prázdninách na výletě, ztratil ji s očí. Šel za ní a vidí, jak se malá Mařenka blíží k hadímu hnízdu. Karel zpozoroval nebezpečí a nedbaje svého, skočil před dítě, vložil si je na ramena, aby je pojistil před možným napadením a utíkal odtud. — O jeho zvláštní něžnosti svědčí, že za svůj první výdělek koupil sestře náramek.

Žili v skromných poměrech a často později vzpomínal, jak všichni tři sourozenci pracovali své úkoly společně u jednoho stolu, který nedostatečně ozařovala petrolejová lampa.

Ještě tak mlád představoval už skoro hlavu rodiny se všemi jejími starostmi a úkoly. Tak nabyl velmi vážného názoru o životě rodinném, o jeho nenahraditelné kráse pod duchovní vládou zbožné ženy, jako byla jeho matka, o veliké zodpovědnosti za výchovu dětí. Snad to byla jeho zvěčnělá matka, jež mu přímluvami u Boha pomohla najíti manželku.

Doktor Karel Svoboda jako dvacetidevítiletý tajemník městské pojišťovny poznal svou budoucí ženu v kostele u Křižovníků, kam tato dcera profesora Duchka, bývalého zemského

poslance, s otcem a sestrami chodívala na slavnou mši svatou.

S vnitřními rozpaky bude se každý životopisec Svobodův obírat kapitolou sňatku a rodinného jeho života, protože se tu shledává s okamžiky tak křehké a delikátní krásy, že se mu zdá, jako by porušoval svou zmínkou jejich milou a posvátnou důvěrnost, na jejíž zachování má rodina právo. Ale rodina dra Svobody vyrůstala v příkazu kázně, že její otec nepatří jen jí a jsem přesvědčena, že v duchu této kázně rozdělí se s veřejností i o vzpomínky, které by si jinak chránila jako rodinný majetek a poklad a učiní to tím ochotněji, že „je třeba žít tak, abychom dali příklad“, což bylo zásadou jejího nezapomenutelného otce.

Seznamování se snoubenců bylo navzájem více než uspokojivé. Doktor Svoboda poznal ve slečně Haně Duchkové dívku svých snů: zbožnou a hodnou, jako byla jeho maminka, jak se za to modlíval v kostele u Pražského Jezulátka, a také velmi a všestranně vzdělanou. Svoboda, ctitel rodové tradice, dostal tchána, který byl upřímným katolíkem a jako poslanec zastáncem katolické věci. Biskupové psávali mu děkovné dopisy za to, že na sněmu Českém neohroženě hájival katolické stanovisko. Rodina profesora Duchka pak přinášela vstříc velikou důvěru mladému muži, který celou svou bytostí do ní tak harmonicky zapadl. I profesor Duchek kdysi měl se stát knězem, i on zůstal věren touze apoštolátu. Sám neměl syna, proto tím více přilnul k zeti stejného ražení. Jsou sňatky už předem uzavřené v nebi.

Jako snoubenci nechodili mladí ti lidé do zábav, ale cele proniknutí vážností budoucího úkolu, navštěvovali chrámy Páně, aby si tu vyprosili milostí stavu manželského. Na Štědrý den o Vánocích, kdy slavili svoje zasnoubení, byli společně v drahých Emauzích. Neopomi-

nuli tuto pouť opakovat o Štědrý den ani jedenkrát až do svého rozloučení. Přicházeli poděkovat, že v hojné míře obdrželi, zač prosili před zasnoubením.

Jejich vzájemné první pozornosti, dárky dosud jako rodinné drahé památky uchovávané, mívaly námět náboženský. Nevěsta dostala „Madonku“, jindy obraz s podtitulem „A oni následovali jej...“ a s přípisem dra Svobody: „Abychom byli i my takovými věrnými a oddanými následovníky Páně.“ Krásný růženec, věrný, každodenní průvodce ženichův až do jeho smrti, a obraz sv. Rodiny — to byly dárky od nevěsty. Vroucí náboženská opravdovost jako základ přísného názoru na manželství podnítila nevěstu, aby vykonala duchovní cvičení jako přípravu na sňatek. Uzavřená duchovní cvičení či exercicie nebyla tehdy ještě tak vžita jako dnes a konala se pro ženy v klášteře Sacré Coeur na Smíchově, kde bývala slečna Hana chovankou. Ženich vázán svým úřadem spojil se v této přípravě aspoň duchovně se svou snoubenkou.

Dvě srdce pokorně připravená na přijetí „svátosti veliké v Kristu a Církvi“ byla konečně spojena posvátným obřadem svatebním dne 12. června r. 1909 v basilice sv. Václava na Smíchově. Sňatku požehnal emauzský benediktin, kněz ctihodného života, P. Jan Zima. Svědky byli dva kněží, pozdější vysocí hodnostáři církevní, prof. Dr. Frant. Kordač, který se za republiky stal arcibiskupem pražským a Msgre Frant. Vaněček, po létech prelát a probošt Vyšehradské kapituly. Dr. Kordač poznal dra Svobodu u profesora Duchka a rád se s ním stýkal. Měl na něho veliký vliv. Jako hodnostář církevní několikrát si jej pozval na poradu.

Nová česká katolická rodinka ubytovala se poblíž Emauz, v ulici Pod Slovany. Mladý muž podpírán porozuměním inteligentní manželky se

zápalem umocněným ve štěstí rodinném, učinil mohutný a široký rozběh k práci vědecké. Nemohl zůstat nepovšimnut. S narozením prvního synka dostalo se mu docentury na České technice.

Život dospělého muže počínal slibně. Ale zároveň ten život — oráč počal zabírat hluboce a bolestně brázdou na líše, od které očekával bohatou úrodu. Smrt Svobodovy mladé švekruše a brzy potom tchánova, zranily oba mladé manžele, kterým radost i bolest druhova byla radostí i bolem vlastním.

Měli již dva malé synky, když dleli návštěvou u těžce nemocného profesora Duchka. „Co Ti píše Tvůj syn z Říma?“ zeptal se pojednou nemocný dra Svobody. Manželé vyměnili udivený pohled: „Náš hoch?“ „Ano, ten, co studuje v Římě!“ Vypadalo to jako blouznění. Ale třetí syn, který se manželům Svobodovým za půldruhého roku potom narodil, studoval později v Římě a byl tam vysvěcen na kněze. Pán Bůh dal dědouškovi tedy již před smrtí zakusiti radost z kněžského povolání v rodu, v němž se teprve naplnil jeho dávný sen o kněžství. A nejen dědův, ale i otcův sen — ale ten okusil jen počátků této své největší radosti života. Svěcení a první mše svaté synovy se nedočkal.

Šťastný kněz, v němž ostýchavý náběh předků ke kněžství vyvrcholil v jásavém a důvěryplném: *Quantum protes, tantum aude* . . .

Zbožný profesor Duchek ostatně jasnozřivě předpověděl i narození jedné své vnučky, jakož i den a hodinu své smrti. Duchovní zrak věrného služebníka Božího směl zahlédnouti něco z plánů Pána, jemuž není nic tajno z věcí přítomných i budoucích.

V.
RODINNÁ IDYLA
ZA SVĚTOVÉ VÁLKY.

Jako místoředitel Pražské městské pojišťovny musil doktor Svoboda zůstatí za války na svém zodpovědném místě. Nebojoval na frontě, ale za to pomáhal svému okolí, příbuzným a známým, studentům i jiným. Bývalo jich denně a trvale až 13 u jeho stolu. Pomáhal bez ohledu na to, že rodinný majetek se tenčí. V dané době považoval to za příkaz svědomí. U Svobodů našly útulek osamělé příbuzné, jako na př. stará teta, která v rodině profesora Duchka bývala strážným andělem malé Hany a teď stejnou láskou lnula k jejím dětem. O dru Svobodovi říkala: „To je tak dobrý člověk, že jsem v životě lepšího nepoznala.“ Žila tu i babička pí Svobodové, aby jí samota v době válečné tak netížila. Srdečnost rodiny Svobodovy ji tak připoutala, že se od ní neodloučila až do smrti, ač měla vlastního syna. Na úmrtním loži svolávala požehnání na manžele Svobodovy a jejich rodinu za svá poslední klidná léta, jež u nich prožila.

Místo člena rodiny zaujímá u Svobodů dosud první služebná, kterou přijali a jež v roce 1939 oslavila 30 let věrné a oddané služby v rodině. Když se v době předválečné rozstala, dostala roční placenou dovolenou a byla léčena v nemocnici „na třídě“ na účet rodiny Svobodovy.

To byl způsob Svobodova vyznavačství: více skutkem než slovy. Kolikrát v životě řekl své rodině: „Musíme žítí tak, abychom dávali dobrý příklad.“ Proto se lidé k nim táhli a drželi při nich, že opravdovost Svobodových poskytovala jim jistou oporu, a to je morální pouto velmi pevné. Zalidněnému domu Svobodových s jeho četnými stolovnicí říkali známí žertem „Hotel Svoboda“.

Dru Svobodovi nevadil hlučný dům v jeho odborné práci. Čím hlučnější byl dům, žijící z jeho velikomyslnosti a dobroty, tím větší bylo ticho v jeho svědomí, které nemohlo vidět bídu a utrpení bližních. Tím větší poklid vnitřní k práci a pobídka k ní. Statečně snášel všechny obtíže, které mu pohnutá doba ukládala jak v úřadě, kde pojišťovny prodělávaly kritické doby, tak v rodině, když na sebe vzala dobrovolně péči o jiné. Nejednou oba manželé Svobodovi s bařochy na zádech snášeli aprovisaci pro svoji „širší rodinu“. Bydleli tehdy na Malé Straně, prázdniny prožívali v Dobřichovicích.

Čím těžší atmosféra byla ve světě, tím teplejší a líbeznější se jevila ve Svobodově rodině. Překrásný poměr k Bohu a k bližním dával tu za všech okolností jasnou a klidnou pohodu. Umění ozlacovalo temné výhledy do budoucna a čarem svým zastíralo válečné znepokojivé fantomy. Doktor Svoboda za večerů chápal se houslí, jak to činíval po prvních pět let manželství; paní domu usedala k pianu, aby ho doprovázela. A byly to produkce dobré umělecké úrovně, které tu tři synkové Svobodovi, směstnání na nízké stoličce u piana, sledovali s rozhořelými očima, dokud tatínkovo neodvolatelné slovo neposlalo je spát.

Nejen prchavé kouzlo umění hudebního mělo své ctitele v rodině Svobodových, ale i výtvarná umění, zvláště malířství, nacházelo tu jemné porozumění. Od pláten mistrů, rodinného to dědictví, přes portréty předků, přes originály malířů s rodinou spřízněných — mezi nimi i Helicha — až k lidově uměleckým výrobkům chodským, všechno tu našlo ocenění a pietní umístění. Jak rád vídal doktor Svoboda svou Hančí v chodském kroji! Se zvláštní úctou sbírány rytiny a obrazy s náměty náboženskými, v nich na prvním místě obrazy českých svatých patronů. Tak mohla rodina Svobodova později pod-

statně přispět k dokumentaci kultu Svatojanského při výstavě Svatojanské roku 1928.

Domácnost Svobodova má na první pohled pro každého významnou pečeť: Bůh a národ. Pro rodinu má tu každý předmět tradici buď rodovou, anebo aspoň rodinnou, jak v ní pokračuje od svého založení. S láskou jsou tu ukládány vzpomínkové předměty svatební, křestní a jiné, památky na první svaté přijímání dětí, na primici syna kněze atd.

Pro návštěvníka má tato domácnost půvab vzorného českého domova, jak má být a jak je ve své tradiční kráse málokde zachován. Pro cizince pak má nesporně „l' aroma du pays“, vůni země, to, co cizinec potřebuje vnímat, aby pochopil ducha národa, ne v museální, ale živoucí formě.

Jenom živá víra a vroucí češství manželů Svobodových mohly vytvořit toto teplé prostředí, které je ke cti české bytové kultury.

VI.

KNĚŽSKÁ PŘÁTELSTVÍ.

Hudební zájem sblížil koncem války dra Svobodu s církevním skladatelem hudebním, dobřichovickým farářem P. Emilianem Pauknerem z řádu křižovnického. Ale brzy přibyly k tomu i zájmy jiné.

Byl to vždy upřímně uctivý a srdečně teplý vztah Svobodův ke knězi, který mu přiblížil tak mnohé kněžské srdce. Byl vnitřně spřízněn s těmi, kdo hlásali Boha, kdo bojovali a trpěli za Církev, již byl hrdě a nekonečně oddán. Ve výčtu jeho přátel důvěrných a velmi ceněných mají kněží význačné místo.

Vedle těch, kteří tu už byli jmenováni, byl to zvláště Msgre Říhánek, rektor semináře a později ředitel Vincentina, kterého dr. Svoboda

i se svými synky navštěvoval a jehož rad si velice vážil. Láska k charitě vedla oba muže při společné práci v kuratoriu Vincentina. Také pan kanovník dr. Otakar Švec, bývalý katecheta jeho tří synků, zaujímal význačný stupeň přátelství v srdci dra Svobody. Se svým bývalým spolužákem, václavickým panem farářem, arcib. not. Frant. Matouškem, rád se po létech shledal a tento kněz napsal, že děkuje Bohu za toto přátelství a vzpomínka na dra Svobodu že zůstane v jeho srdci vryta. Měl na něho krásnou vzpomínku, jak jednou v den nejsv. Trojice, přivezli mu s paní Svobodovou dar pro václavický kostel, obraz blah. Anežky s prosbou, aby její úctu šířil, o ní často kázal a pobožnost k ní s věřícími konal.

Je veliká řada kněží, se kterými se stýkal v životě politickém, jako na př. s Msgrem Tylíkem, pozdějším svým nástupcem v úřadě náměstka primátorova.

Jemu byl každý kněz „alter Christus“ a jako si považoval za čest u oltáře mu ministrovat, tak mu bylo radostí s ním spolupracovat. Knězi vzdal ochotně veškeru úctu, jež mu náleží jako zástupci Kristovu a učinil to i tehdy, kdy byl jeho akt velikým, veřejným vyznáním víry. Tak jednou jako náměstek primátorův políbil prsten papežskému nunciovi při jeho oficiální návštěvě na radnici a když mu kterýsi městský notábl řekl: „Nevěděl jsem, že vy katolíci si líbáte ruce“, odpověděl klidně: „V osobě nunciově vzdal jsem čest sv. Otcí.“

Tato uctivá láska byla opětována. Episkopát poznal v něm oddaného zastávce katolické věci a pracovníka pro dobro Církve. Přímo s kněžským, apologetickým zanícením vyvracel bludy čs. církve. Plamenně bránil v zastupitelstvu hlavního města Prahy katolické chrámy a také mnohý uhájil před zálusky schismatiků. Bránil církevní majetek, přimlouval

se za stavbu kostelů v předměstích, za opravy chrámů, jako za věc samozřejmou. Měl značný podíl na vybudování chrámu Nejsvětějšího Srdce na Vinohradech. Dovedl se houževnatě přičiňovat o uskutečnění takových plánů a nepovolil, až svým rozhodným a klidným způsobem věc prosadil.

Když po převratu ve schůzi vysokoškolských profesorů dán byl návrh, aby theologická fakulta byla z vysokého učení vyloučena a oddělena, povznesl rázně varovný hlas proti návrhu, získal mnoho souhlasu a docílil tak, že návrh byl vzat z programu. To je skutek, který mu nikdy nesmí být zapomenut.

Také nebylo snad v Čechách vysokého hodnostáře církevního, ani jen dočasně v době Svobodově tady působivšího, aby neoceníl křesťanské kvality dra Svobody. Papežští nunciové Micara, Arrata, Marmaggi prokazovali čest své návštěvy rodině Svobodově. Nuncius Ciriacci, Msgr. Panico často ho k sobě zvali. Za své zásluhy o církev obdržel Svoboda již r. 1928 řád „Pro Ecclesia et Pontifice“. Ze všech řádů a vyznamenání, kterých se mu kdy dostalo, těšil jej tento nejvíce.

Bylo také málo kněží v nižším kleru českém, kteří by jeho činnost neznali a buď přímo, nebo nepřímo vděčně nepocítili.

Ale jeden z nich měl v jeho životě míti prozřetelnostní úlohu.

VII.

VELIKÉ ROZHODNUTÍ.

„Nic si neslevím a nic si neodpustím.“

P. Garrigou — Lagrange mluvil roku 1932 na Akademickém týdnu v Břevnově o trojím obrácení, připomenuv slova Spasitelova Petrovi — přece už obrácenému, když vše opustil a šel za

Pánem: „A ty jednou obrátě se potvrzuj bratři svých.“ A to byla Petrova cesta evangelisační práce a mučednictví.

Éra velikého vnitřního „obrácení“ od dětství věrného Svobody uzrávala v něm za války.

Když viděl všechny běsy, které válka vyvolala ve světě a rozpoutala i v jeho milované vlasti, když viděl náboženský a z toho plynoucí mravní úpadek rodin, když pozoroval, jak ctnost, poctivost a spravedlnost mizí z veřejného života, zrál v něm velkodušný, ryzí, skalopevný úmysl, který vyjádřil v rozmluvě se svým švagrem Aloisem Dykem r. 1915: „Čím více vidím, jak intenzita náboženského života v rodinách klesá, tím více jsem odhodlán žítí přesněji a poctivěji dle katolické věrouky. Nic si neslevím, nic si neodpustím!...“

„Myslím, že zřídka bylo dobré předsevzetí tak plně, věrně a do konce splněno“, poznamenává k tomu A. Dyk.

Svoboda neprodělal ve vojenském šatě anabasi, neprošel tak světová bojiště, neměřil se po boku druhů s vnějším nepřítelem, ale v té době bojoval poctivý a hrdinský boj sám v sobě, s nepřítelem, kterého nosíme každý ve vlastním nitru, s vůlí ke zlému nakloněnou. Tady nevynechal jednoho bojiště: Nic si neodpustím, nic si neslevím. V tomto boji nebyl zbabělcem. Ti, kdo ho sledovali z blízka, pozorovali, že roste a sílí duševně pro velikou práci a velikou bitvu. Rostl na generála, ne vnucenou kázní vojenskou, ale dobrovolnou a radostnou sebekázní křesťana.

Za takové jeho dispozice blížil se konec světové války. Tisíce nadějí a úzkostí celého národa prožíval dr. Svoboda hluboce ve svém srdci. Mnohokrát je sdílel s P. Pauknerem v Dobřichovicích. Srdce dvou umělců, vlastenců a křesťanů si rozuměla.

Nastal 18. říjen 1918. Nikdo nevydržel pod střechou. I dr. Svoboda s rodinou stál na Vác-

lavském náměstí a dal se unášet jednomyslnou radostí davu. Nesmírnou radostí z národního osvobození. Radostí legitimní, plynoucí z katolické mentality, v níž svoboda jednotlivce i národa je respektována samotným Bohem do té míry, že ponechal člověku i možnost přestoupiti zákon Stvořitelův.

Zahráli národní hymnu. Lidé jásali nepopsatelným nadšením. A teď: Zazněl Svatováclavský chorál. Dr. Svoboda s obnaženou hlavou oddává se vznešeným citům, nejušlechtilejším z těch, jimiž hárá lidské srdce. V tom — úžas a hrůza: Posměšné hvízdání a sykot provází melodii po staletí posvátnou každému Čechu. Smutek a úzkost, posvátný hněv a hanba za svedený lid zabouřily srdcem Čecha Svobody. Byl raněn do hloubi nitra.

Ale tato rána byla „hluboká a spasitelná rána lásky Boží“. Jen prohlubovala, posilovala, utvrzovala a posvěcovala veliké životní Svobodovo rozhodnutí, že on sám bude tím věrnější, čím více je kolem nevěrnosti náboženské a tím i vlastenecké.

Pán Bůh neopomenul do základů velikého rozhodnutí položit Svobodovi trpkou zkoušku: P. Paukner, se kterým se zvláště od převratu nesmírně sblížil, v němž měl důvěrníka svých bolestných pozorování i osobních hořkých zážitků popřevratových, přítel, jemuž svěřoval svá rozhodnutí, s nímž plánoval obhájení věci Boží v Čechách a obrodu mravně náboženskou v republice Československé, tento kněžský přítel Svobodův po krátké nemoci zemřel. Ještě k svému smrtelnému lůžku volal Svobodu, aby byl při jeho smrti.

S Bohem, družné večery na děkanství, dlouhé rozmluvy s ušlechtilým knězem, chvílky hudby — těšitelky...

Byl to pohřeb P. Pauknera, který rozhodl o další dráze dra Svobody. Nad hrobem svého

kněžského přítele proslovil Svoboda pozoruhodnou řeč, jež zněla:

„Budiž mi dovoleno, abych jménem osadníků promluvil jen několik málo slov na rozloučenou: Náš nejmilejší, přelaskavý duchovní pastýři, nezapomenutelný duchovní otče! Tak jasně vidím před očima obrázek, kdy před necelými dvěma roky vystoupil jsi po prvé na kazatelnu našeho milého kostelíčka dobřichovického a kdy po prvé rozlehl se jeho prostorami Tvůj milý hlas, který tak hluboko se uměl vrýti do duše všech, kteří Ti chtěli rozuměti. Děkoval jsi tehdy osadníkům za slavnostní přivítání a pravil jsi, že bývá zvykem, aby ten, kdo přichází ke svým milým, přinesl jim dáreček. Ty přinášíš nám, co máš nejcennějšího, své srdce celé. A věru, stačila i ta příliš krátká doba, po kterou Prozřetelnost ponechala Tě působit mezi námi, abychom se přesvědčili o tom, že nebyl to pouhý řečnický obrat výborného kazatele a že neklamaly nás tehdy ty Tvoje milé, dobré oči, jimiž skutečně bylo viděti až na dno Tvé duše a které nám již tenkrát pravily, že míníš tato slova pravdivě do poslední písmenky a věnovati nám chceš své srdce do posledního záchvěvu. Ba dnes, kdy stojíme u Tvého otevřeného hrobu, vidím jasně, že bylo to právě to Tvoje dobré srdce, které ani již nestačilo, aby pojalo všechnu onu lásku, kterou jsi uměl Ty do něho vložit, že bylo to Tvé srdce, jež nestačilo, nemohlo více tak rychle a intenzivně tlouci, abys mohl dokončiti všechno to dobré, jež chtěl jsi ještě vykonati pro vlast, církev a zejména pro nás, svoji osadu, a bylo to konečně Tvé srdce, jež nemohlo více snést všechny ty kruté rány, jež zasáhly Tvoji citlivou, něžnou duši. Navazuji na ona Tvoje slova a vzpomínám, že stejně bývá zvykem dáti dárek tomu drahému, s nímž se loučíme. A tu vím o dárečku, který právě Tobě byl by tolik milým a tím dražším, čím Ti byl v životě vzácněj-

ším, poněvadž tak málokdy Ti byl upřímně podán. Je to upřímná vděčnost, z upřímné duše vycházející slova vřelých diků za všechno, co jsi pro nás vykonal i za to, co jsi ještě pro nás vykonal chtěl. Nemohu jich vyjádřiti lépe, než našim krásným staročeským „Zaplať Pán Bůh!“ A to je mi útěchou, že ani moje slova nemohou býti prázdným řečnickým obratem. Ten, jenž sídlí nad hvězdami, ten dobrý, ten nejlepší Pastýř, k němuž ještě posledním dechem tak krásně za nás jsi se modlil, ten nejlépe ocení všechny ty poklady zlaté Tvoji duše, ten jediný bude s to zaplatiti za nás náš dluh, kterého bychom nikdy splatiti nemohli a jehož výši teprve dnes cele poznáváme. Za několik chvil odejdeme odtud všichni, jak opět krásně jsi nám líčil ve svých kázáních, kdy jsi často opakoval, že jen až sem můžeme drahého zesnulého doprovodit. A zůstaneš zde sám ve stínu toho kříže, jehož jsi byl tak nadšeným hlasatelem; ale půjdeme s tím jediným uklidňujícím vědomím, že dobrotivý Pán jistě již vyslyšel prosbu naši, kterou ještě jednou z celé duše opětuji: „Zaplať Ti Bůh za všechno!“

Svobodova vroucí řeč opěvovala nejen kněze, ale prozrazovala mimoděk i takové osobní kvality řečnickovy, že byl přítomnými politiky, Msgrem Boh. Staškem a pozdějším ministrem Dostálkem vyhlédnut a za nedlouho vyzván k politické práci v Československé straně lidové.

Vstup do arény politické, arény v plném slova smyslu, znamenal u dra Svobody veliký přelom. Jemný a něžný — do surové mnohdy vřavy, klidný, usměvavý — vstříc grimasám protináboženských vášní, věcný, vědecký — proti nekritickému, zfanatisovanému davu, muž s vyspělým smyslem pro rodinu, s vysokou kulturou rodinného života — do vyčerpávajících povinností života veřejného, kdy byl doma jen drahým, vzácným hostem. To vše, co mu ukládala

politická činnost, činilo takové násilí jeho přirozené letoře i jeho charakteru, že to znamenalo zlom jeho celé osobnosti ve všem přirozeném, na konec i zlom jeho fysické síly. Jestliže potom nadpřirozeno vystoupilo v té bytosti ve zmocněné kráse, bylo to pouze proto, že Svoboda šel k této činnosti s kněžským úmyslem sebeobětování.

Jako by účtoval s dosavadním životem před nástupem k cestě obětní, píše Svoboda ke konci války svou závěť, jako muž sotva čtyřicetiletý. Není v ní ani stopy hmotných starostí, patrně důvěřuje v tom ohledu plně své choti a dětem. Je to odkaz cele duchovní, který jim zanechává: Odpor ke hříchu, lásku k Bohu a k Matce Boží, praktický křesťanský život v milosti posvěcující získávaný modlitbou, zvláště růžencem a přijímáním sv. svátostí, důvěra ke knězi, vzájemná láska a úcta k matce.

Je připraven....

VIII.

NA POLITICKÉ KOLBIŠTĚ.

Bylo k tomu třeba více než odvahy a osobní statečnosti vrhnouti se po převratu u nás do politického života; bylo třeba zápalu vyznavačského.

Po stržení Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí, jímž byl dán signál k vandalství a obrazoborectví, po odpadech kněží a vzniku čs. církve, po heslech o souzení a odsouzení Říma, vrhaných do davu s nejvyšších míst, po vyhrůžkách, že katolíci budou v republice žebrať, nastalo veliké třídění plných a hluchých klasů, co se týče náboženského přesvědčení. Revoluce v Československu neprobíhala krvavě, jako v jiných zemích, ale zabila mnoho duší. Statistika odpadů je jen kusým dokladem; vnitřního odpadlictví, zvlažnění a odcizení bylo

mnohem více. Petru, kteří zapřeli Krista před „děvečkou vrátnou“, již se stala politika, bylo na statisíce. Držela v ruce klíče, kterými otvírala vstup na výsluní světa, do úřadů a sinekur, do přízně a popularity, nebo jej zavírala i před nepovolanějšími, před muži charakteru a práce, před těmi, kdo měli svědomí a smysl zodpovědnosti.

V době, kdy plynulo z ústavy československé, že nikdo nemohl státi mimo politické dění, byť i jen hlasovací povinností, vstoupil dr. Svoboda do strany lidové, což mělo v popřevratové mentalitě národa přímo odiosní příchut. Ve svědomí Svobodově byla to jediná možnost věrnosti k náboženskému přesvědčení katolickému ve veřejném životě a k jeho mužnému, otevřenému vyznavačství. Nebylo tehdy málo Šimonů, tajně uctívajících Krista u nás uráženého, kterým později Pán dal sílu, aby pomohli nésti i veřejně jeho kříž, ale v prvých letech nebylo mnoho Svobodů, kteří s nesmlouvavým hrdinstvím se rozhodli „choditi poctivě a spravedlivě před Bohem i před lidmi“, buď jak buď, i kdyby měli za to trpět s celou rodinou. Dr. Svoboda dal mnohým skvělý příklad. Brzy pocítil následky: Byl preterován a mnohokrát trpce, ba krutě pocítil, že mu příslušenství k politické straně lidové vtiskuje před veřejností ražení méněcennosti. Nesl to hrdě a se ctí, jako málokdo. Jemu byl skutečně název „lidovec“ synonymem praktikujícího katolika. Neohlížel se na jiné, jak tomu chtějí rozumět, sám to chápal takto a nic na světě nebylo s to odvrátit ho od dráhy nastoupené, když byl přesvědčen, že jedná dobře „před Bohem i před lidmi“.

Tato jeho ryzost, mužná poctivost, důstojné sebevědomí a taktnost i k odpůrcům, houževnatost, s jakou šel za dobrým cílem a tichost, která dávala tušit přítomnost vyššího posvěcení k této práci, odzbrojovala krok za krokem jeho od-

půrce a zjednávala mu jejich uznání, úctu a konečně i souhlas.

V živé paměti současníků jsou slavné v lidovém hnutí schůze, kde mluvil doktor Svoboda, na př. 1. května 1921 na veliké schůzi dělníků v pivovare u sv. Tomáše na Malé straně s red. Jirouškem. Jiná slavnostní veřejná schůze v Lucerně získala Svobodovi veřejné uznání. Jezdívál však také ochotně na venkov, kdekoli byl o to požádán. Ráno vidávali lidé jemného, elegantního pána v kostele na mši sv., odpoledne nebo večer v něm poznali očekávaného řečníka, který způsobil, že srdce venkovanů tloukla s jeho srdcem v jednom rytmu pro Boží věc v Čechách. Mluvíval proti bludům čs. církve, proti kácení svatojanských a jiných soch atd. . . Jak o hospodářských, tak o ideových tématech dovedl mluvit jasně a přesvědčivě. Měl nad přesvědčivost věcnou také onu osobní, plynoucí z určitého dojmu posluchačstva, že řečník celým svým já stojí za tím, co praví. Měl krásné, skromné vystoupení, mužný, pěkný zjev, lahodný, zpěvný hlas měkce modulovaný, přednes na místech, která souvisela s jeho vnitřním životem, jemně pathetický. Pohled jeho modrého oka pod tmavým obočím prozrazoval upřímnou, falše neschopnou duši. V soukromém rozhovoru, jak se po schůzi rozvinul někde u stolu, byl Svoboda přístupný, družný, měl jemný humor a čtveráctví. Dovedl zanechat vroucí, trvalou vzpomínku.

Často býval vysílán jako zástupce obce Pražské, aby řečnil na schůzích sociálních demokratů v Lidovém domě v Hyberské ulici. Když se jednou mluvilo na takové schůzi o tom, že by se místo na kříže a sochy svatojanské mělo myslet více na sociální potřeby města Prahy, obhájil katolické stanovisko k tomu tak jemným a rozhodným způsobem, že s ním souhlasila většina. Na odchodu v chodbě přistoupil k dru Svobodovi

jeden z přítomných, o němž se Svoboda domníval, že se s ním chce „za větrem“ vypořádat. Ale místo toho uslyšel: „Jsem socialista, ale věřím jako vy a vaše řeč se mi líbila.“

Jindy na cestě ve vlaku z Prahy do Dobřichovic byl svědkem toho, jak se nějaký mladík posmíval starci, který v řeči používal vět vžitých našim věřícím lidem: „... když Pán Bůh dá, ... jak bude vůle Boží ...“ atd. Dr. Svoboda usadil mladíčka tak trefně, že tento na nejbližší stanici hleděl zmizet. Cestující však děkovali Svobodovi, že pěkně řekl za ně, co živě cítili, ale sami říci nedovedli.

Jeho práce ve straně lidové neomezila se jen na podněty, ale byla reálná. Co navrhl, to také provedl a nesl břemeno realizace z velké části sám. Pomáhal též uskutečňovati podněty jiných, jež by bez jeho vytrvalosti a úmorné práce nebyly ani ukončeny.

Neobyčejná pracovitost a spolehlivost, jakož i jeho noblesní, reprezentativní vystoupení předurčovaly jej na přední místa. Jeho vnitřní ukázněnost, programovost, systematicčnost a přehled nemohly být neuznány jako vlastnosti vůdcovské. Pro úspěchy Svobodovy znamenaly však jeho mravní kvality i jeho ušlechtilá forma spíše překážku. Jemu samému to nevadilo. Byl dělníkem a vojákem svědomitým na každém místě, kam byl postaven, neboť byl mužem povinnosti. Nečinil nic pro chválu lidskou, ale pro lásku Boží. Tiché Boží polaskání ve chvíli rozmluvy s Pánem Bohem, nebo po sv. přijímání, jemné přikývnutí uspokojeného svědomí byly mu nekonale víc, než potlesk davu a vyznamenání.

Za nedlouho po vstupu dra Svobody do strany lidové byl jí vyslán do Národní rady.

Jedním z jeho pomníků práce pro stranu je budova „Charitas“ na Karlově náměstí, z níž se vyvinulo veliké středisko lidoveckého hnutí. Dr. Svoboda byl předsedou a právním poradcem sta-

vebního družstva Charitas, který přes překážky téměř nezdolatelné dovedl dílo k cíli. Co tu bylo konferencí, co jednání soudního, finančního a jiného rázu, které bralo Svobodovi čas denně do pozdních hodin nočních! A jeho honorář? Visí, jak napsal Msgre Vaněček, svědek jeho práce a spolutrpitele, v podobě jeho portrétu v jedné ze síní budovy. Málokterá z návštěv tuzemských i cizozemských, ojedinělých i hromadných, které kdy obdivovaly toto imposantní ústředí Československé strany lidové, dovede si učiniti obraz, jakou bezměrnou práci investoval do toho díla jediný, tichý, nenáročný dr. Svoboda, „ke každému dobrému dílu vždy připravený“.

Podobnou vyčerpávající práci znamenalo pro něho členství a hned také předsednictví ve stavebním družstvu „Nový domov“ v Břevnově, které vystavělo 39 rodinných domků pro příslušníky lidové strany.

Zde také zakotvila rodina Svobodových ve vlastní vilce, jež se od té doby pro řadu vzácných návštěv stala skoro historickým místem katolického života u nás za republiky. — Všechna jednání a porady Družstva vedl dr. Svoboda jako vždy s takovou neustávající vytrvalostí, s neochabující mírností, s neselhávajícím klidem i za takových okolností, kdy se břitké slovo samo dralo na jazyk, že si zjednal obdiv a úctu spolupracovníků. Dr. Bašta o tom vypravuje: „Byli jsme toho dne v první schůzi, kdežto dr. Svoboda přicházel už do páté a přece to byl on, kdo do ní vnesl svěžest a ruch, ač měl právo, být nejvíc unaven.“

Při tom vedla jej vyšší idea, utvořit prostředí stejně smýšlejících, v dobrém sousedství žijících a ke společné práci na poli katolického života ochotných přátel.

Všechny odzbrojující, líbezná tichost, která mu sice jako přirozený dar byla dána do vínku, ale kterou mnohý stejně obdařený někdy ztrácí,

kdežto on si ji zachoval a vyzvedl až téměř k hrdinnosti, byla ctností získanou ve škole Nejsvětějšího Srdce Páně. Rozkvetla až k údivu právě v době, kdy dávný ctitel Božského Srdce po přečtení knihy P. Matteo Cravleye „Vers le Roi d'Amour” dává rodinu zasvětití Nejsvětějšímu Srdci. Činí z toho aktu nezapomenutelnou rodinnou slavnost, požádav o ten úkon samotna papežského nuncia Msgra Micaru. „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem!” Tato slova Spasitelova zazněla v srdci Svobodově hlubokým, vroucím tónem. Jak si rozuměl se Spasitelem tichým a pokorným! Když se vracíval z rušných schůzí, unaven vášnivými spory druhých, které do nekonečna se snažil umírnit svým laskavým zásahem, dalek všeho osobního, s úctou k člověku i v nejzarytější odpůrci — a když vešel do chrámu, složil všechnu svoji únavu, všechnu mimovolnou trpkost a všechno zklamání, jehož hořkým soustem býval denně nasycován, do toho Srdce svátostného, které ho tu očekávalo. Někdy kratčeji, jindy déle trvalo to vzájemné utěšování. Svoboda radostněji vykročil k domovu, vyrovnán s hořkostmi dne, aby je v celé jejich síle nevnášel domů. A není možno, aby se Srdce nejlaskavější neutěšilo navzájem pohledem na tolik vůle k tichosti u věrného služebníka.

V politice ukládány mu úkoly a práce, ke kterým celou svou vědeckou činností a svou úřednickou drahou byl zvláště způsobilý. Nestal se poslancem. Nebyl z těch, kdo vzletnými slovy vykládali ideologii strany, ale sám se zákonem Božím vrytým hluboko do srdce konal drobnou, úmornou, všední práci tak dokonale, že tu povstávala veliká díla. Bylo málo bengálu kolem této práce, ale byla tu.

V KOMUNÁLNÍ PRÁCI.

Od roku 1922 byl Svoboda úředníkem v Ústředním sociálním úřadě hlavního města Prahy, kde byl jmenován vrchním magistrátním radou a přednostou presidiálního odboru téhož úřadu. Jako člen ústředního sboru Léčebného fondu veřejných zaměstnanců od počátku byl pověřen zastoupením pana primátora jako předsedy Okresního sboru léčebného fondu v Praze. Byl jím po několik let. Uvésti v život největší okresní sbor fondu byla práce nesmírně nevděčná, ale smířlivému jednání Svobodovu se podařilo, že sbor byl pohotově dříve, než počalo úřadovat samo Ústředí. Nejen pořízení inventáře, ale i jiné vnitřní počáteční obtíže zdolal dr. Svoboda svým úsměvem a dobrým slovem, kterému těžko bylo něco odříci. Úřednictvu byla tak známa jeho houževnatost, že si říkávalo: Do čeho se Svoboda zakousne, to nepustí. A vypravovalo si s humorem, jak dovedl „vykouřit“ z místností kouřový referát, když jich bylo třeba k jinému účelu.

Jako předseda radničního lidového klubu byl r. 1929 zvolen druhým náměstkem primátorovým. Zaujatost proti lidovcům byla veliká a nároky komunistů na toto místo urputné. Proti Svobodovi se rozpoutal boj, jaký dosud zažilo málo volených funkcionářů. Dr. Svoboda viděl při tom nekolegiální postup některých členů ústředního zastupitelstva, kteří úporně usilovali o to, aby lidovec Svoboda nebyl zvolen. Po dlouhém jednání přípravné volební komise rozhodnuto většinou jednoho hlasu, že má volbu provést skupina malých, sdružených stran. Už toto rozhodnutí komise přijato s nevolí. Scény, výkřiky, protesty. Ale výsledek byl, že dr. Svoboda dostal nejen hlasy svých, ale i mlčelivý souhlas protivníků. Po volbě napadl jeden ze socialistů doktora Svobodu výtkami, že se uchá-

zel u Pražské obce o vypláčení pensijních požitků, ačkoliv je profesorem na technice. Svoboda vysvětlil klidně a věcně, že po jeho jmenování profesorem neuznal mu dosud stát za plná 22 léta služeb u magistrátu ani jediného roku do pense. Nechce dvojí pensi, ale poněvadž si tolik let na pensi platil, je nejen jeho právem, ale vzhledem k rodině i povinností, aby si hájil jeden pensijní požitek, dokud mu nebude přiznán druhý. Byl odměněn potleskem všech přítomných. Přes to podnikány znovu a znovu akce proti volbě Svobodově. Pětkrát podán rekurs k Nejvyššímu správnímu soudu, ale pětkrát jej soud zamítl.

Jako by běsové rozpoutali svůj rej kolem tohoto muže, aby mu zabránili v tom památném roce Svatováclavského millenia vykonati jeho posláni. A bylo věru prozřetelnostní. Uložilo mu práce a starostí nesmírných, ale potvrdilo také, že Boží péče a láska dovede postaviti pravého muže včas na pravé místo. Bylo to zvláštní významenání v dějinách kultu svatováclavského, že tento Čech ryzího zrna a ctitel českých patronů směl v době tak rozervané, jak ukázaly milenniové události, na tak význačném místě prokázat dobré, oddané služby věci svatováclavské, jako jeden z nejoddanějších a nejspolehlivějších komunálních spolupracovníků ušlechtilého biskupa dra Ant. Podlahy ctihodné paměti. Tenkrátě zasloužil se dr. Svoboda o jedinečnou Svatováclavskou výstavu ve Vladislavském sále opatřením jednotných vitrin od města, čímž neobyčejně získal její vzhled. Při smutně památném slavnostním otevření dokončené katedrály zastupoval dr. Svoboda primátora pražského jako jeho náměstek. Byl tam tedy za město Prahu Pražan, který v hloubi duše dovedl význam okamžiku pietně procítit a který skutečně vzdal Bohu chválu. Stejně svaté nadšení a stejný jemně bolestný rys jako na tváři vznešeného biskupa Podlahy

odrážely se při tom i na tváři primátorova náměstka. —

Také Orelskému sjezdu prokázal dr. Svoboda v tom roce veliké služby.

Za rok odstupuje dr. Karel Svoboda z úřadu druhého náměstka primátorova. Co v tom roce vykonal na svém místě, to s obdivem vypočetl jeho kolega v Ústředním zastupitelstvu městské rady p. J. Fikejzl. Když skládal svoji funkci do rukou primátora, děkoval mu dr. Baxa s pohnutím za veškeru pilnou práci pro obec Pražskou a za upřímnou loyaltitu ke členům zastupitelstva. Přišli mu poděkovat úředníci a zaměstnanci za sociální soucítění, s nímž se ujímal jejich zájmů. I ředitel politické služby přišel se s ním rozloučit. Celý organismus hlavy království ocenil vděčně tichou, přesnou, věrnou spoluprací jednoho z řídicích motorů, zodpovědných za nerušený životní chod drahého města. Kolik lidí tušilo něco o zdroji jeho neumdlévající energie, jeho neselhávající vlídnosti a vyrovnaného úsměvu?

Po složení funkce byl zvolen předsedou správní rady vodárenské. A nebyl by to dr. Svoboda, aby s novým úřadem nepřijal nějaký svízelný problém a těžkou práci.

Tím problémem čím dál ožehavějším se stávalo zásobování vodou rychle se rozrůstajícího velkoměsta a jeho celého ruchu. „Takovým problémem on celý žil“, vypravuje o tom jeho švagr A. Dyk. Zaměstnával je dnem i nocí a nechybíme, tvrdíme-li, že to byl hlavně sociální moment problému, který mu ležel na srdci: opatřit velkoměsto zdravou, pitnou vodou. Ovšem, že otázky technické a peněžní daly mu při tom nemalý hlavolam. Tu svolával konference, jezdil, psal, až uviděl obrysy díla. A pak — nastala změna politické konstelace a on musel odejít. Je bolestno odejít člověku, jako byl Svoboda, od díla nedokončeného.

Naši veřejnosti není mnoho známo, že to byl Svobodův návrh, aby budova u staroměstských mlýnů na nábřeží poblíž Karlova mostu byla věnována Smetanovu museu. S jakým radostným vzrušením vypravoval svému švagru, kolikrát a s jakým úsilím musil zasáhnout do debaty v městském zastupitelstvu, aby svůj návrh prosadil! A byla to myšlenka šťastná, za níž mu patří dík kulturní veřejnosti.

X.

KOLEGA A PŘEDSTAVENÝ.

Byl vlastně v každém úřadě, co jich měl a kolika prošel, vždycky spíše kolegou, ač byl všude představeným. A to kolegou dobrým, upřímným, k službě pohotovým. Byl dobrým rádcem v práci i v osobních záležitostech, kdež byl často o radu tázán. Jeho přehled, technická znalost a organizační schopnost byly neocenitelné úřednické vlastnosti, ze kterých jako představený štědře a ochotně udílel podřízeným. Nikdy to nečinil formou nějak ponižující, ale přátelsky a shovívavě. Vyznal se v psychologii úřednictva dokonale a to nejen z dlouholeté praxe a bohatých styků, ale tím zvláštním smyslem, blízkým soucitu, kterým pronikal do duše druhého, i když se zdráhala, neuměla, nebo ostýchala projevit. S tímto darem jemného vnímání pojila se u něho veliká touha pomoci bližním ze všech sil. Bolesti úřednictva byly bolestmi jeho, znal je, sám na sobě je pocítil a uměl se do postavení kolegova vžít. Krásně to vyniklo v jeho odvážném činu, kdy jako předseda radničního klubu lidové strany v zasedání zastupitelstva dne 3. září 1928 za napjaté pozornosti celého sboru upozornil na nešvar, že celá řada úředníků je v postupu přecházena, protože se tu uplatňují politické vlivy. „Obec pražská dopouští se tím opět velké nesprávnosti, která u přeskočených

vzbudí bolest a vědomí nezasloužené křivdy. Jest samozřejmo, že neprotežovaným odnímá se chuť k další práci a oni vhánějí se přímo do beznadějnosti." Na konec praví: „Mohli jsme býti dosud na úřednictvo hrdi, ale při tomto postupu musíme mít úřednictvo rozervané, které bude sestávat na jedné straně z několika exponentů velikých politických stran a na druhé straně z řady neuspokojených, zoufalých jednotlivců, kteří byli prvými kdovíkolikrát přeskočení. Naše strana je tak slabá na pražské radnici, že těmto křivdám zabrániti nemůže, nesouhlasí s tím však a proti těmto křivdám protestuje!"

Deputace z řad magistrátního úřednictva dru Svobodovi na místě vyslovila vroucí dík za jeho mužný projev.

Nejen tak zásadově a všeobecně, ale také od případu k případu dopomáhal dr. Svoboda úředníkům k spravedlnosti. Obraceli se na něho v takových záležitostech s odůvodněním, že o něm vědí, jako o muži spravedlivém, i nestraníci.

Stalo se v jednom úřadě, že bylo nařízeno šetření. Aby ti hořejší nebyli dotčeni a nařízení učiněno zadost, měla být propuštěna chudá posluhovačka, o níž se myslelo, že nemá vlivnějšího zastánce. K překvapení všech zastal se jí dr. Svoboda a proti vyšetřující komisi dokázal, že je té posluhovačky třeba. Naopak neváhal naznačit, kde je úspora na místě, kde by se toho nikdo druhý neodvážil, třebaže s tím všichni souhlasili.

Svoboda měl nejen vyvinutý stavovský sociální smysl a cit pro spravedlnost, dovedl úřednictvu dáti víc: kus družné srdečnosti, s níž sestupoval se svého úředního stupínku. Jak krásně zdůraznil ve své vzpomínce v Lidových listech pan Antonín Šorm, sjednocoval Svoboda všechno jemu podřízené úřednictvo v jednu rodinu, a jak plakal s plačícími, tak se i radoval s ra-

dujícími se. Tak jednou pozval všechno úřednictvo městské pojišťovny k sobě do Dobřichovic. Sám býval zván na svatby podřízených úředníků, kteří v tom viděli skutečnou čest pro sebe, neboť Svoboda byl známým hodnostářem, který všude požíval úcty. Nikdy takové pozvání neodřekl. A po příkladu, který dal při posvátných obřadech — ohledy na něho šly tak daleko, že se svatba, projektovaná na radnici, konala přece jen v kostele — vnesl potom do společnosti u stolu tolik teplé veselosti a humoru, že předstihl všechny. Byl velmi milý společník, jemný a taktní. Ke svatebnímu dárku rád přidával missál.

Bylo radostí prodlít v jeho společnosti ve chvíli oddechu. Bohužel, bylo jich tak málo. A čím dále více dojímал vás v jeho veselosti vlastně charitativní úmysl — účastnil se jí jen proto, aby ostatní potěšil. Přes všechny příčiny k trpkosti zachoval si však povždy bodrost, s jakou přijímal žerty kolegů, na příklad když přišel pěšky z Břevnova uprášen a zablácen, téměř už s úsměvem čekal na poznámku milého kolegy: „Tihle z Brkounova sem vždycky nanesou bláta...“

Když odcházel z některého úřadu, neobešlo se to bez upřímného žalu těch, kdo v něm ztráceli nejen dobrého představeného, ale vzácného, spolehlivého přítele, který mnohému prospěl a nikdy nikoho nezarmoutil.

Dr. Svoboda jako představený snažil se křesťansky smazávat sociální rozdíly, sbližovat stupínky společenského žebříku. Ve svém jednom proslovu k akademickému studentstvu jako k příštím intelektuálním vůdcům národa řekl: „Nikdy nepovedete národ bičem autority, ale soucitnou láskou k malému a ubohému.“ (Vzpomíná P. Alfons Daňha CSsR.)

Ale právě, že nenadužíval autority, měl ji, měl víc: úctu a oddanost podřízených a srdečnou přichylnost těch, kdo s ním stáli na stejném ú-

ředním a společenském stupni. Sjednocoval, ne-
tříštil.

Byl bezpochyby pamětliv slov Mistrových, která rozjímal při pašijích: „Protože tedy já, Pán a Mistr váš, umyl jsem nohy vaše, i vy jeden druhému nohy umývejte; příklad zajisté dal jsem vám ...”

XI.

PROFESOREM.

Dr. Svoboda byl dlouholetým docentem na vysokém učení technickém. Roku 1916 se habilitoval pro veřejné a soukromé pojišťovnictví. Za rok po tom jmenován soukromým docentem. V r. 1915-16 ustanoven suplentem pro přednášky o právu směnečném, obchodním a námořském a o právu pojišťovacím; v letech 1924-27 suplen-tem přednášek o soukromém a veřejném právu pojišťovacím. Již v roce 1921 navrhl profesorský sbor techniky jmenování Svobodovo skutečným profesorem. Protože však pro jeho obor, pojistnou techniku, bylo třeba teprve založiti stolicí, uskutečnilo se toto jmenování teprve roku 1927, takže byl Svoboda vlastně prvním řádným profesorem pojišťovatelství a práva pojistného na učebním běhu pro pojistnou techniku.

Ke katedře vábila ho nejen možnost uplatnění jeho na určitém poli průkopnické práce vědecké, ale také láska k mládeži. Jako profesor ihned se staral, jak by docílil prohloubení studia a zároveň studentstvu toto prohloubení usnadnil. Proto při své stolici založil ústav pojišťovatelský a vymohl zřízení semináře pojišťovatelského. Jeho kolega píše o něm: „Svoji funkci zastával neobyčejně svědomitě a byl pro ni také mimořádně kvalifikován. Za své dlouholeté prakse měl příležitost poznati takřka všechny obory pojišťovnictví a jako opravdový vlastenec měl pochopitelný zájem o zvelebení a osamostatnění pojišťov-

nictví v osvobozené vlasti." (Profesor Ph. Dr. Jindřich Svoboda, prorektor č. vys. uč. techn. v Praze.)

V roce 1931-32, kdy byl děkanem vys. školy speciálních nauk, která se při technice vyvinula, usiloval o to, aby studium pojistné techniky na dvouletém kurse rozšířeno bylo na studium čtyřleté se dvěma státními zkouškami a s právem promočním.

Svobodovo úsilí o mimořádnou kvalifikaci vlastní, o povznesení stavu a prohloubení studia souvisí těsně s jeho pojmem katolického křesťana. Katolictví mu bylo duchovním šlechtictvím, o němž platilo: Noblesse oblige. A zvláště u intelektuála. Když katolík, tedy mimořádná kvalifikace a stále vzestupná tendence. Neustávající práce na křesťanském zdokonalování. Snaha o dokonalost, jeví se souběžně v oblasti rozumové i volní. Výsledkem je harmonie, úspěch mravní, ovoce. „Sbor profesorský, ve kterém byl Karel pro svoji milou povahu velice oblíben, jednomyslně podporoval jeho snahy", píše v charakteristice † profesora Svobody již jmenovaný jeho kolega a jmenovec, který „měl štěstí býti jeho přítelem, jemuž bylo radostno pohovořit s ním přátelsky a v tomto blízkém styku poznávati jeho ušlechtilou a čistou duši."

Ale pohledme na profesora Svobodu také očima jeho žáků.

„Jestliže ve své funkci vysokoškolského profesora byl posluchačům spíše otcem, než profesorem, pak ve hnutí katolického studentstva a mládeže profesorem nikdy nebyl", píše o něm jeho žák dr. Talacko. „Jeho konciliantní jednání, jeho slova a upřímné rady nejlépe ukazovaly, jak byl mládeži blízkým a opravdovým příznivcem... Rád jsem chodil na jeho přednášky, nevynechal jsem snad ani jediné... Vzácný, vyrovnaný člověk, který svým vzděláním plně získával oddanost i autoritu... Nikdy bych si byl

u něho nezašel v plnění povinností . . . Katolické sebevědomí bylo jeho základním rysem a imponovalo každému . . . Mládež měl rád, těšil se z úspěchů mladých, rád mezi ně přicházel, radil a pomáhal. Mladí za tu všechnu přízeň, přátelství, rady, laskavost a srdečnost zachovají mu nehynoucí paměť a vděčnou vzpomínku, zůstane jim zářným vzorem a příkladem. — Nezapomeneme!”

Dosáhl tedy dr. Svoboda i jako profesor toho, co bylo jeho zásadou: Musíme žít tak, abychom dávali příklad.

Jeho teplý vztah ke studentstvu měl své zdroje ve vzpomínkách na vlastní studia, v porozumění pro mladou duši a v tom, že sám měl syny studenty. Vzpomínka na vlastní perná studia, na rodinný stůl, těsný pro tři studující sourozence, na sporé světlo petrolejové lampy, na studentské starosti byly pohnutkou jeho soucitu zvláště s chudými studenty. Zval je k svému stolu, pomáhal, kde se dalo, přimlouval se za ně, hotové umisťoval. Profesor Jindřich Svoboda líčí s pohnutím, jak zároveň s úmrtním oznámením dra Karla Svobody dostal jeho vlastnoruční list, psaný sotva několik hodin před smrtí, v němž omlouvá svou nemocí, že nemůže osobně zahájit přednášky; dále píše: „Také se mi hlásí kandidát ke zkouškám. Zde bych se nerad dal zastupovat. Doufám, že bych se mohl zúčastnit. (Byl totiž členem zkušební komise pro státní zkoušky z pojistné techniky.) Může se však stát, že některý posluchač, který počítal se zkouškou u mne, nebude mít potřebný počet jednic (k osvobození od školného). Mohl byste v prokázaných případech odložit vyřízení žádosti o osvobození asi do konce listopadu?”

„Takový byl profesor Karel Svoboda”, píše jeho přítel. „I v nejtěžších chvílích života myslel na své povinnosti a nezapomínal ani na potřeby svých nemajetných posluchačů. Byl vždy v konání

svých povinností až úzkostlivě svědomitý a dobré jeho srdce naplněno bylo hlubokým sociálním citěním pro všechny, kdo potřebovali pomoci.”

Jiný jeho kolega charakterisoval ho třemi slovy: Krásný a dobrý.

Při vysokoškolských studentech měl stále na vědomí jejich budoucí vůdčí poslání v národě na všech místech, kam je život postaví. Věděl, že to bude v první řadě věřící a svoji víru praktikující student, který jako muž nezklame. Hleděl je vyzbrojit pro toto poslání v přesvědčení, že tak prokazuje svatou službu svému národu. Viděl příliš zblízka korupčnictví na zodpovědných místech, proti němuž postavil cílevědomě svůj příklad poctivosti. Chtěl jej mladým vštípit hluboce a trvale. Proto je rád měl kolem sebe.

Na svých dětech studentech učil se vnikati do psychologie studentstva jejich generace a rozumět dnešní mládeži. Cítil živě s jejími bolestmi a radostmi, nebyly mu tajny její mravní otřesy a existenční beznaděje. A ve svém srdci velikého křesťana rozšířil své otcovství na celou českou studentskou rodinu, pokud s ní přišel do styku. Přivinul rád i zahraniční studentstvo, zvláště jugoslávští studenti znali k němu cestu, jak to potom vyniklo při jeho pohřbu a jak na to vzpomíná ve Slovenci 16. října 1934 ing. Mate Absec: . . . „Jihoslovany miloval, zvláště pak katolické Slovince a Chorvaty. Z vlastních prostředků mnoho obětoval pro naše akademiky „Krekovce“ v nejhorších dobách, zvláště kolem roku 1921-22, když zlé valutové poměry hrozily leckomu přetnouti navždy nit studií. Dokonce jeho pohostinný rodinný stůl pomohl některým vydržet v nejhorších časech na studiích v Praze. Byl doopravdy štědrým otcem mladým Krekovcům, měl pro ně otevřené srdce i ruku.”

Také se po první stalo snad v dějinách techniky, že studentstvo samo vydalo oznámení o smrti svého milovaného profesora.

V SOCIÁLNÍ A CHARITATIVNÍ PRÁCI.

Jestliže byl Svoboda celým mužem na každém místě, byl pro práci sociální přímo předurčen svým celým altruistickým založením. Neměl nikdy pravé radosti, nemohl-li se o ni rozdělit. Nemohl jít kolem bolesti, aby ji nepřijal za svou.

Jako vrchní magistrátní rada v Ústředním sociálním úřadě města Prahy byl ve styku s potřebnými, chudými a nuznými všech kategorií. Byl mu sice přidělen referát „Péče o děti úchylné“, ale o co všechno nad to staral se dr. Svoboda! Měli k němu útočiště všichni, kdo trpěli, spravedlnosti nebo pomoci se dovolávali, bez rozdílu politické nebo náboženské příslušnosti, na niž se dr. Svoboda u žadatele nikdy neptal.

Měl jedinečný způsob, kterým přijímal všechny žadatele a prosebníky, jichž naň čekávala řada u jeho bytu i u jeho kanceláří na radnici v sociálním úřadě, v léčebném fondu i na technice; studentů i graduovaných lidí, nezaměstnaných, chovank Masarykových domů, chudiny pražské a zvláště břevnovské. S hlavou mírně skloněnou a pohledem prozrazujícím živé účastenství vyslechl všechny vlídně, trpělivě přijal prosby sebe nerozumnější, mírně vyložil, co bude moci v té věci učinit, nebo co není možno. „Co však bude v mé moci, učiním!“ končil. A to nebyla u něho fráze. Znal dokonale složitý magistrátní aparát, znal všechny cestičky, páky a knoflíky, které bylo nutno v jednotlivých případech nastoupit, zapnout, stisknout. Měl za sebou zásobu protislužeb. Měl osobní kouzlo, jemuž těžko bylo co odepřít. Nežádal pro sebe a pro bližního dovedl vyvinout velikou houževnatost a vytrvalost. A když všichni „páni“ selhávali, měl Jednoho, který jej laskavě pobízel: „Prosťte a bude vám dáno!“ Věděl, že to je konečná in-

stance jeho zdaru. Vždyť Jej vzýval cestou do úřadu a nejednou poprosil i cestou některého známého kněze o modlitbu za šťastný výsledek některého palčivého úkolu. Jednou setkal se na příklad s P. Daňhou ve voze elektrické dráhy. Stiskl mu ruku: „Prosím vás, pomodlete se dnes za mne, mám horký den; musím dnes umístit 5 lidí, jinak bude 5 rodin vyhozeno v hladu na ulici.“ Jindy radostně z napěchované aktovky vyhledal odpověď jednoho ministerstva, jež na jeho žádost poskytuje dva tisíce korun na záchranu rodiny, která lživým osočením upadla do bídy. „To jsem měl šťastný den!“ Jeho horké dny stávaly se šťastnými dny, když se mu podařilo někomu pomoci. A podařilo se mu mnoho.

A když uváživ okolnosti, viděl, že nepořídí, odstín melancholie v jeho tváři ujistil prosebníka, že Svoboda skutečně v té věci nemůže prospět, ale že ho provází svým upřímným soucitem. Vždyť bylo mnohdy neuvěřitelné, jaké prosby musival vyslýchat. Tak jeden žadatel se přimlouval, aby k popelářské službě městské byl přijat jeho slabomyslný příbuzný, protože projevuje o to zájem a těšilo by ho „jezdit s kremrolemi“, i rodinu by tak pomohl živit. . Dr. Svoboda vlídně vysvětlil nebezpečí a námahy s touto prací spojené i pro zdravého a plno-smyslného člověka a slíbil pomoc jiným způsobem. Jednomu invalidovi pomohl ke kolovrátku, jisté stařence ke koze a když ji neměla kam dát, na konec ještě k chlívku. Ještě jiné opatřil osobní váhu a ta potom kolemjdoucímú náměstku primátorovu po každé nabízela zvažení gratis.

„Kolik zpovědí lidské bídy slyšel jeho telefon, co znamenaly všechny ty poznámky v zápisníku, papírky vložené pod pouzdro hodinek, uzly na kapesníku, když už paměť nestačila!“ píše jeho syn, kněz.

Svoboda nešel na věčnost s prázdnýma rukama. Byly plny dobrých skutků. A nevzaly tady

odplatu svou, protože Svoboda nečinil nic jen pro tento svět. I svoji světskou sociální činnost hleděl posvětit její vyšší sestrou charitou, protože i tu konal nejen s láskou, ale též z lásky. Vždyť množství a způsob jeho práce nebyly lidskou odměnou zaplatitelné.

Tak roku 1933 shledala pražská obec, že počet sebevražd u chovanek Masarykových domů povážlivě vzrůstá přes veškeru snahu příslušných činitelů, aby život v ústavě byl co nejpříjemnější. Dr. Svoboda poukázal na to, že tady chybí to nejdůležitější a zvláště ve stáří nejútěšnější: Možnost duchovního života a pomoc ve sv. svátostech. Navrhl tedy, aby se v ústavě konala postní kázání. Návrh přijat a tridium mělo potěšitelné výsledky.

Je samozřejmo, že se Svoboda tím horlivěji účastnil práce čistě charitativní. S Msgrem Říhánkem zasedal po léta v kuratoriu Vincentina. Byl spolehlivým a oddaným rádcem a pomocníkem všech našich charitativních ústavů, které se na něho obracely s nejrůznějšími žádostmi o intervence. Mnohé z českých ústavů řádových sester mohly by o tom vyprávět a to nejen v Čechách, ale až i v Moravské Ostravě.

Rád si ověřoval hmotné poměry a vlastnosti žadatelů osobně, aby mohl posuzovat spravedlivě. Jednou požádal ho církevní hodnostář, kterého si Svoboda od mládí velice vážil a jemuž také ministrovával, o přímluvu, aby jeho příbuzná dostala místo na pražské škole. Svoboda slíbil. Zjistiv si okolnosti, pozval milého hodnostáře k sobě a pravil co nejsrdečněji: „Monsignore — vy jste kněz a já katolický křesťan. Oba víme, že Kristus Pán řekl: Buďte milosrdní, jako Otec váš nebeský milosrdný jest... Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou. Přál byste si, aby vaše neť, dcera ministerského rady, jež má i soukromý nějaký majeteček, dostala přednost před zcela chudou dívkou, která

nemá ničeho, i ty prostinké šaty má vypůjčeny a na jejíž podporu čeká ubohá, chudobná matička?" „To nechci!" zvolal kněz a Svoboda na to: „Já také ne!" A starého kněze objal a políbil!

Byl tak šťasten, když někde našel porozumění svým šlechetným úmyslům. A tolik srdečnosti dovedl vložit do svého díku.

Ale nebyl také ušetřen zklamání, omylů a též výtek. Jsou to zjevy každému sociálnímu a charitativnímu pracovníku známé. I muž tak spravedlivý a dobrý musil poznati, jak je „vzácná bylinka vděčnosti" a jak ten, kdo sám je prost faleš, stává se snadno obětí přetvářky. Ale nedal se odstrašit. A kde nemohl prospěti jinak, nebo kde toho naléhavé řešení vyžadovalo, rád, ochotně a vydatně pomáhal z vlastních prostředků. Ba, to činil nejraději. Sám zachovával od mládí prostý způsob života, střídmost, nenáročnost byly mu vlastní. Odříkal si tak mnohé, co u lidí jeho společenské úrovně bylo samozřejmé. „Za cenu jedné večeře v restauraci pořídí se v rodině mnohem více", říkával příležitostně. Nedostal-li se domů k obědu, nacházivala jeho manželka v jeho kapse zbytky uzeného masa — jeho oběd od uzenáře. Celá rodina žila skromně, aby mohla tím spíše udělit ze svého těm, kdo ve svízelných dobách v stoupající nezaměstnanosti strádali.

„Nejobdivuhodnější byla Karlova ochota a pohotovost pomoci všem, kdo se na něho obrátili", píše o něm A. Dyk. A dále: „Vždy mne dojímalo, že práci tu konal bez povzdechu, ne-naříkal, nebyl nervosní, nedal najevo, že je unaven, netoužil po zábavě a rozptýlení. Konal to vše s opravdovostí a talentem, jenž mu od Boha byl dán. Nezakopal hřivny sobě svěřené. Nežádal odměny a uznání, ani vděčnosti těch, jimž pomáhal. Spokojil se vědomím, že ze všech sil pracuje a plní."

To viděl a poznával každý, kdo sledoval jeho

charitativní práci. Ale pohnutky, zdroje jeho neoblomné trpělivosti a lásky v celé jejich velikosti a síle znal jen dr. Svoboda sám. Pán Bůh je síla má, všechna naděje má, pěla jeho duše staročeskou duchovní písní. Z mnohotvárného obrazu Božího majestátu, jak jej nosil v duši, byl to variant Tváře trpící, zpoličkované, uslzené, poplivané, která držela nejpevněji v zajetí jeho srdce a do které se soucitem zíral ve tváři chudáků, odstrčených, pokořených, ponížených, všelijak životem zmučených, kteří stávali u jeho dveří. „Co jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili.“

Jednou o Velikém pátku zpozoroval P. Daňha dra Svobodu v kostele. Přistoupil k němu ze zadu, chtěje mu popřáti radostných svátků. Svoboda zabraný v meditaci, obrátil se ke knězi, dvě veliké slzy v očích... Co to právě hovořil ke Kristu trpícímu? Co Kristus s ním?

Je jisto, že tajemství lásky je skryto v umění trpěti.

XIII.

CHVÍLE ODDECHU.

Je neděle. Dr. Svoboda, neodjel-li už časně zrána kamsi na venkov přednášet, ujistiv se dříve písemně, že stihne mši svatou, prožívá svou neděli v kruhu rodinném. Jistě je v posledních letech o deváté na konventní mši sv. v břevnovském klášterním chrámě, kde k jeho veliké radosti v rámci všeobecné reformy povznesl se i liturgický život. Zpívá se tu obyčejně chorálně Missa de Angelis.

Svoboda si velmi zamiloval břevnovské dílo sv. Vojtěcha. Sledoval živě jeho obrození, hájil jeho zájmy. Bylo to přec duchovní středisko ve farnosti, kam náležel. Jako všude, kde bydlil (před tím v Bubenči), přimkl se s rodinou ke svému farnímu chrámu a jeho knězi, dávno před

tím, než sv. Otec Pius XI. vyslovil ten požadavek pro katolickou akci. Všichni kněží, jeho bývalí faráři, i ti z venkovského prázdninového pobytu, potvrzují, že pobyt rodiny Svobodovy byl pro jejich farnost příkladem a požehnáním. Společná návštěva chrámu Páně, přísně dodržovaná nedělní povinnost přítomnosti při mši sv. všech členů rodiny, společná svatá přijímání, to vše povzbuzovalo celou osadu. —

Po obědě, který byl nerušenou přítomností otcovou už jaksi slavnostní pro celou rodinu, pobesedoval se ženou a dětmi. Všichni čekali toužebně na tu chvíli, kdy konečně byl taťka jen jejich. A když mu zahrál šelmovský úsměv na tváři, věděli, že vymýšlí čtveračinu, kterou by poškádlil máti, jako tehdy, když rovnala svoji překrásnou vitrinu a on jí tam — ne bez jemné připomínky pomíjejícínosti všech věcí — mezi vzácný míšeňský a staropražský porculán, do broušené misky položil svou zakouřenou lulku. Oči dětí jiskřily, když čekaly s otcem na okamžik, co tomu máti řekne, až to zpozoruje.

Často zase ožívají hudební produkce, ale tu dr. Svoboda spíše už jen naslouchá hře dětí. A když někdy sáhne po milých housličkách, odkládá je brzy s melancholickým úsměvem a poznámkou: „Když člověk dlouho necvičí, pak už to tak nejde.“

Zdá se mi, že této melancholii rozuměli opět dobře andělé a v tu chvíli slibovali zařadit ho do nebes kůrů, neboť ne bez obětí opustil světské melodie pro nebeskou harmonii v duši.

Po chvíli besedy odchází dr. Svoboda nahoru do ložnice a pokleká pod krucifixem. Modlí se ze Svatováclavského pokladu, potom se vrací k evangeliu toho dne v misále, které ho vábí k meditaci. Tady si připravuje svůj týdenní duchovní program, v této chvíli nachází své zvláštní duchovní osvěžení. Teď se nikdo neodváží modlíciho se taťku nejmenším vyrušit, všichni cítí,

jako byl prve tak cele jejich, teď že je cele a jedině Boží.

Odpoledne se zastaví příbuzní. Všichni si dra Svobody neobyčejně váží a rádi s ním pohovoří. Někdy vyjede s rodinou prohlédnout si nějakou památnost, miluje staré hrady a kostely. Jednou se v Dobřichovicích zastavil Msgre Micara a vyzval celou rodinu s sebou k návštěvě Karlova Týna. Kolikrát se dr. Svoboda jako Čech chlubil tímto karolinským skvostem cizincům, zahraničním návštěvám, které sem s oblibou vodil!

Své prázdniny prožíval nejraději vzdálen od společenských závazků. Tak pobyl po několik let o prázdninách v Týnci n. Labem, potom zas několikrát v pošumavské vsi Glöckelbergu. Znal a procestoval za poznatky vědeckými a v různých veřejných funkcích velikou část Evropy, byl v Holandsku, Švédsku, Norsku na pojišťovacích kongresech, v Polsku, Jugoslavii a Švýcarech jako předseda vodárny, na Slovensku s městskou radou pražskou, v Itálii, Francii, Německu a Rakousku z osobního, také uměleckého zájmu. Ale odpočinek hledal jen v domácích leších. Jeho jedinou zábavou a sportem bylo sbírání hub. Jeho jediným duševním osvěžením denní dlouhý, osamělý pobyt v chrámu za odpoledne, z něhož vycházel všecek záře útěchou.

A v Praze večer v létě na zahrádce, v zimě v některém z útulných, starožitným rodinným nábytkem vybavených pokojů rozmlouval dr. Svoboda s dětmi a se ženou, radil se s ní, svěřoval se jí a ona jemu. Spolu hovořili o rodinných problémech výchovy, o věcech veřejných, o událostech, dotýkajících se osudů národa a vlasti, o potřebách Církve katolické u nás, hovořili o svých chudých a o cestách, jak jim pomoci. A někdy, z duše do duše, ne mnohmluvně a na odiv, ale tak, jak se svěřují veliká životní tajemství, vyměnili si pohled do duchovního světa jeden druhého, pohled na velikost a krásu

Boha přítomného v lidské duši. Boha Krista, který při vstupu mezi své volával na pozdrav: Pokoj Vám!

XIV.

AŽ PÁN ZAVOLÁ.

Tempo pracovní, které dru Svobodovi ukládaly všechny jeho funkce, bylo často nad lidské jeho síly. Nadmíry těch funkcí však nemohl se zhostit. Některé mu ukládalo jeho svědomí, jiné mu byly vnuceny prostě proto, že byl jediným mužem, který je mohl — vzhledem ke všem osobním vlastnostem jeho — opravdu zastat. Čím dál častěji dostavovala se únava. Ale nepovolil, neoddechl si, nic si neodpustil; hrdinsky se přemáhal.

Kdysi po převratu řečnil na venkovské politické schůzi. Konala se v hostinci, který nestačil pojmout posluchače, stáli i v chodbě. Řečník mluvil v místnosti, kde vzduch byl kouřem hustý a kam táhl chlad z chodby. Dostal tehdy silný zánět průdušek, který se mu občas vracíval.

Jaro 1934 přineslo dru Svobodovi silnou bronchitidu. Rodina se chystala oslaviti stříbrnou svatbu v kostele, ale pro nemoc otcovu konala se jen domácí slavnost, jejíž vrcholným bodem bylo vyznamenání, jehož se dostalo manželům Svobodovým zvláštním požehnáním Sv. Otce k tomu dni. Velikou radost jim způsobil dopis od syna — bohoslovce z Říma; krásný synovský list, plný vděčnosti a úcty k rodičům, kteří po dvacet pět let svého manželského života „chodili před tváří Boží“. V tomto listě je pasus: „Přeji Vám ještě dlouhou řadu let, ale přeji Vám daleko víc: Abyste po životě před tváří Páně zaslechli z úst věčného Vládce: Služebníku věrný a opatrný, vejdi v radost Pána svého. — O to se budu nejvíc modlit.“

A Pán už skutečně chystal věrnému služeb-

níku to, co je „daleko víc“ než dlouhá léta pozemská.

Na radu lékařů odjel dr. Svoboda na léčení do Tater. Vrátil se osvěžen a ovšem vrhl se ihned zase do práce. V té době navštívil v nemocnici důst. pána Tittla. Hovořili o dnešní době štvání a spěchu, kdy ani na stonání není času a pak se snadno nemoc zanedbá. Svoboda řekl: „V tom jsme všichni stejní: nedopřejeme si odpočinku, až sám Pán zavolá!“ Mluvil vlastně sám o sobě.

Nepracoval už dlouho. Koncem září, v sobotu, telefonoval dr. Svoboda své choti z úřadu, aby za ním přišla na radnici. Chtěli společně oplatit návštěvu Msgru attaché nunciovu, který dra Svobodu před tím nezastihl. Svoboda ještě dokončil podpisování akt a pak se oba manželé odebrali na nunciaturu. Když odtud odcházeli, řekl Svoboda: „Mám ještě cosi podpisovat v záložně, ale nějak nejsem ve své kůži. Raději bych jel domů.“ Manželka ho ovšem přemlouvala, aby si věci ze záložny telefonicky objednal domů. Souhlasil. Po obědě odřekl návštěvu dětského představení v Národním divadle, kam se chystal s rodinou, ale poslal tam ženu s dětmi, se Zdeňkem a Majčí. Když se vrátili, ležel v lůžku a povídal bodře: „Tak mne Kodl vstrčil do postele a trvá na tom, abych zůstal ležet. Jsem asi nachlazen, jak jsem se onehdy zpotil při vítání Gamellina.“ Jak syn lékař předvídal, vyvinul se z toho zápal pohrudnice, což potvrdili i oba povolání lékaři. V neděli požádal nemocný svoji choť, aby se hlasitě modlila některé modlitby, které měl zvláště rád a hlavně modlitbu za šťastnou hodinku smrti. To ji v prvním okamžiku zarazilo. Ale pak to zamluvil úvahou, jak to zařídít, aby na první pátek v říjnu mohli jít společně k svatému přijímání.

I v nemoci modlil se denně sv. růženec a to celý, vedle všech denních modliteb, jichž nebylo

málo. Také konal duchovní četbu. Dosud je vložka v knize „Der neue Mensch“, z níž posledně četl svou stránku.

Průběh nemoci byl lehký a již ve středu dopoledne měl nemocný na chvíli vstáti. Horečky minuly. V úterý v lůžku podpisoval akta a psal dopisy. Objednal si na středu ráno svého asistenta z techniky, aby mu dal nutné pokyny pro začátek přednášek. Projevil radost, že paní Svobodová sestřihala všechny stereoskopické fotografie z Tater. Prohlíželi je spolu a znovu prožívali všechny krásy tatranského pobytu. Dr. Svoboda býval v přírodě vždy pln vděčnosti a obdivu k dílu rukou Božích.

Večer na otázku synovu, který otce pečlivě ošetřoval, odpověděl, že se mu vede „zcela normálně“. Řekl to s uspokojením a klidně usnul. O půl třetí hodině ranní vzbudil manželku voláním, byl neklidný. Sotva ulehla, volal opět, že počíná těžko dýchat, aby zavolala syna. Přiběhl v minutě, vyšetřil tep a srdce a řekl, že dá injekci. Běžel pro své nástroje a vraceje se, řekl stranou matce: „Máti, buď statečná! Drahý taťka nebude déle živ, než asi čtvrt hodiny. Volal jsem již telefonicky oba lékaře, ale nemohou nic jiného učinit, než co dělám sám. Je to volání Boží. Telefonoval jsem také k sv. Ignáci, sděl taťkovi, že přijde P. Krus.“

Jak bylo ubohé paní! Ale nezbývalo, než splniti poslední povinnost. Splnit ji statečně.

Když oznámila muži návštěvu zpovědníka, pokývl malounko hlavou. Nemluvil už — a nepromluvil víc, jen klidně, odevzdaně hleděl na ženu a děti a na kříž v ložnici. Přes veškeru okamžitou pomoc zemřel tiše za okamžik po tom, při plném vědomí. Jeho smrt byla krásnou smrtí spravedlivého, blaženým návratem domů. Bylo to v týdenní památku sv. Josefa, patrona křesťanské rodiny. Svůj první pátek říjnový slavil už v blízkosti Srdce Páně.

Druhý lékař přišel už po jeho skonu. Tak i kněz, který pro nehodu auta cestou se opozdil. Byl to jeho zpovědník a mohl rodinu ujistit, že právě v Pánu zesnulý je z těch šťastných, nad kterými se nemusí truchlit, ale spíše velebít Pána, že v radost a odměnu povolal svého věrného služebníka.

Tvář umírajícího v posledním tažení rozzářila se milým, šťastným úsměvem. Kdo mu to přicházel vstříc, koho při loučení se s rodinou tak radostně vítal?

XV.

POHŘEB.

Byl chladný, říjnový den, sobota. Na sobotu pozval dr. Svoboda svého přítele-kněze, vdp. P. Matouška, k přátelskému pohovoru. Jeho přítel přijel, ale nehovořil už s ním, nýbrž jen o něm s Pánem Bohem při jeho pohřbu.

V břevnovském opatském chrámu Páně, na katafalku v zeleni, spočívala rakev s tělem zemřelého dra Svobody, v záplavě věnců a stuh. Vedle rodiny a příbuzných složili tu květinový hold hlavní město Praha, jež svým nákladem vypravila pohřeb, profesorský sbor vysoké školy speciálních nauk, akademický senát čes. vys. učení technického v Praze, výkonný výbor čsl. strany lidové svému místopředsedovi, lidový radniční klub svému předsedovi, spolek posluchačů pojistné techniky svému učiteli, Les Amitiéés françaises reconnaissantes a leur inoubliable vice-président, 320 mrzáčků z Vincentina, několik studentů svému milovanému profesoru, Československá záložna, kolonie Nového Domova v Břevnově, ředitelství Zemského pojišťovacího fondu, Ústřední sociální pojišťovna a j. a j.

Requiem sloužil vysocedůst. pan kanovník dr. O. Švec, rakev v kostele vykropil sám Jeho

Ěminence pan kardinál dr. Karel Kašpar, arcibiskup pražský, přerušiv za tím účelem jednání biskupské konference, toho dne konané, průvod na hřbitov vedl Msgre prelát Vaněček. Účastenství na tomto pohřbu bylo nesmírné. Církevní hodnostáři, vysokoškolští profesori, členové městské rady, úřednictvo, žactvo, ctitelé Svobodovi a přemnoho chudých lidí. Mrzáčkové z Vincentina zapěli nad hrobem a řeči na rozloučenou proslovili: Rektor české techniky dr. Tolman, děkan vysoké školy speciálních nauk dr. Jindřich Svoboda, profesor techniky dr. Janko a Msgre Tylínek. Ocenění profesora Svobody vyznělo jednomyslně, vroucně, nanejvýš pochvalně. Za ty všelky, jimž odešel otcovský ochránce a dobrodinec, mluvily jejich slzy. Málo tak upřímných slz chudiny vídávají hřbitovy.

Svou smrtí sjednotil dr. Svoboda náhle Pražany: Denní tisk všech politických stran bez rozdílu rozepsal se v jednomyslném obdivu nad velikou osobností zemřelého. Všem bylo jasno, že bude chybět, že bude postrádán, že je nsnadno nahraditelný. Ale i krajinský katolický tisk po celé vlasti truchlil pro dra Svobodu a připomínal, co kde dobrého vykonal slovem i činem, kde který kostel obdaroval. Leckde za jeho duši sloužili mši svatou. Zahraniční tisk, zvláště jugoslavský, i američtí Čechové věnovali pozornost Svobodovu skonu. Amitiéés françaises uspořádalo svému spoluzakladateli a místopředsedovi pietní oslavu, které předcházely smuteční služby Boží dne 7. listopadu 1934. Na večeru v Národním domě smíchovském byl přítomen generál Faucher, členové francouzské mise, ředitel Denisova ústavu M. Fichelle, vedle přemnoha vzácných osobností domácích. Zesnulý tu oceněn v jeho pracích pro zahraniční přátelství.

Ještě i výročí Svobodovy smrti oslaveno zádušní mši svatou v nejednom pražském i ven-

kovském kostele. Jeho hrob podnes je obmýšlen květinami od nejrůznějších dárců. Vzácná bylinka vděčnosti přece se objevuje na jeho hrobě.

Pomník Golgoty z bílého mramoru kryje srdce, které dokonalo svou oběť ve službách Bohu, vlasti a bližnímu. Bůh mu dej lehkého odpočívání a slávy věčné!

K této práci použila jsem pramenů, sebraných neobyčejnou pílí a pietou p. Antonína Šorma a jeho zpracování. Tato práce je tedy z velké části jeho. Vzdávám mu vroucí „Zaplať Pán Bůh!“

B. Dlouhá.

OBSAH:

I. U maminky	3
II. Na studiích	9
III. Volba povolání	11
IV. Do stavu manželského	13
V. Rodinná idyla za světové války	17
VI. Kněžská přátelství	19
VII. Velké rozhodnutí	21
VIII. Na politické kolbiště	26
IX. V komunální práci	32
X. Kolega a představený	35
XI. Profesorem	38
XII. V sociální a charitativní práci	42
XIII. Chvilé oddechu	46
XIV. Až Pán zavolá	49
XV. Pohřeb	52

OBZAH

3	I. E. maminky
9	II. Na studích
11	III. Volba povolání
13	IV. Do staré maminské
17	V. Rodina idyla za svatých valů
19	VI. Konečná píseň
21	VII. Velké rozhodnutí
25	VIII. Na politické kolibě

V Í T Ě Z O V Ě

8. svazek VI. ročníku

B. D l o u h á

Dr. K A R E L S V O B O D A

Vydáno za redakce

P. Innoc. Müllera

O. P. v říjnu 1939

Tiskem Valašské tis-

kárny ve Valašském

Meziříčí.

MIRABILIS DEUS IN SANCTIS SUIS!

BLOKSA J.: *Ministrant, Olomouc 1939, Velehrad*, str. 65, páté upravené vydání. Je to velmi vhodná příručka pro ministranty, aby dobře vykonávali svůj vznešený úkol u oltáře. Nejen že podává návod a důvody k tomu, nýbrž též příslušné texty některých důležitých obřadů s upravenou výslovností. Dílko velmi potřebné pro všechny ministranty.

OPTIONS SUR DEMAIN;• Bloud et Gay, Paris 1939. Str. 200. Vyšlo jako šesté číslo sbírky *La nouvel journée*. Snaží se uvědomit veřejnost o pravdivosti palčivých otázek dnešní doby, jak z hlediska náboženského, tak z hlediska politického a sociálního. Jest dobrým vodítkem právě v dnešní bezorientační době. Vyznačuje hlavní příčiny dnešního mravního i hospodářského chaosu a poukazuje na katolický názor o životě, o povolání, o cíli člověka a o přirozených i nadpřirozených prostředcích, jež vedou k dosažení tohoto cíle. Kniha přináší mnoho cenných postřehů. Doporučujeme.

PECKA DOMINIK: *Tvář člověka*. Akord, Brno, Klácelova 2. Cena 12 K, váz. 23 K. Člověk jest bytostí jednotnou i nejednotnou zároveň. Nejednotnou, pokud jest zapojen do obecné polarity, která jest základním zákonem přírodního dění a pokud se v něm rozvíjí životní napětí látky a tvaru, přírody a ducha, mravní zákonitosti a svobody, prvku mužského a ženského. Jednotnou, pokud se v něm projevuje touha po harmonii mající základ v bytostné a přirozené, ne snad jen mravní jednotě lidského komposita. Nejdůležitějším kladem knihy Peckovy jest důkaz, že právě jen ve vědomí a pocitu vnitřní jednoty může člověk vyjít z přítmi tragična a nalézt pravý poměr k Bohu, přírodě, společnosti, ba i k sobě samému, poznati své pravé určení a svou důstojnost v nejhlubších projevech své osobnosti, ve vyšší lásce i mysteriu smrti.

RICHSTAETTER C.: *Thomas von Kempen. Ein deutscher Mystiker*. Hildesheim 1939, Franz Borgmeyer-Verlag, str. 344. Tomáš Kempenský je znám většinou jen jako autor nesmrtelného díla „Následování Krista“, jež je jistě po evangeliu nejčtenější knihou. Ale vedle tohoto velkého díla Tomáš Kempenský napsal ještě řadu jiných a je hlavním zástupcem nového duchovního hnutí *Devotio moderna*, jež od 14. do 16. stol. se šířilo Evropou. Autor-jesuita podává v této knize život tohoto velkého duchovního myslitele a zároveň přidává výňatky z různých jeho spisů, jež rozbírá. Tak tato kniha je nejen zdařilou hagiografií, také cennou duchovní četbou a vzácnou ukázkou duchovních pokladů Tomáše Kempenského.

SERTORIUS L.: *Katharina von Genua*. Verl. Kösel-Pustet, Mnichov 1939. Str. 270. Dílo toto seznamuje čtenáře nejenom s pouhým životopisem světice, nýbrž uvádí ho k pochopení celé její životní dráhy, jež se projevovala jak na venek, tak v skrytě — v duši této světice. V druhé části podává její názor na očištec a v třetí mystické rozmluvy duše o lásce, samolásce a přirozenosti lidské atd. Doporučujeme těm, kteří touží poznat duchovní a teologickou nauku sv. K.

Naše poslední novinky:

Ctih. Diviš Kartuzián:

Po smrti...

O posledních věcech člověka.

Překrásné meditace, které studovali sv. František Sal., sv. Ludvík z Granady, sv. Alfons, sv. Bellarmin, atd. Původními myšlenkami a svou hloubkou vzbudily pozornost na celém světě.

P. Dr. Reginald Dacík O. P.:

Bůh v Ježíši Kristu.

Je to třetí svazek Věrouky pro laiky. Krásné a časové dílo, které ve formě všem přístupné pojednává o nejaktuálnějších problémech naší víry.

Objednejte co nejdříve

v Dominikánské Edici Krystal v Olomouci!

NAŠIM ČTENÁŘŮM

doporučujeme jedinečné dílo české teologické literatury „*Příruční slovník biblický*“. Redigoval prof. Dr. Pavel Škrabal O. P. Lic. Písma sv. Bude vydán péčí nakladatelství Kropáč & Kucharský v Praze II., Spálená 23. Subskripční cena 165 K brož. (váz. v plátně za 182 K, v polokůži za 195 K, v celokóženém vepřovici za 220 K.)

3 K.

Měsíčník Vítězové. Vydává Dominikánská Edice Krystal v Olomouci. Za redakci odpovídá Alois Svoboda, Valašské Meziříčí. — Tiskne Valašská tiskárna ve Valašském Meziříčí.